

Rådsmøte nr. 5/2020

Dato: 08.09.2020, 10.00-15.00

Sted: Zoom

10:00 - 10:05		
Faste saker:		
Sak A	Godkjenning av møteinnkalling	<i>Vedtak</i>
Sak B	Godkjenning av dagsorden	<i>Vedtak</i>
Sak C	Referat fra rådsmøte 19.05.2020	<i>Vedtak</i>
	Saksdokumenter:	
	1. Protokoll fra rådsmøte 19.05.2020	
	Forslag til vedtak: <i>Nasjonalt fagskoleråd godkjenner referatet</i>	
Ordinære saker:		
10.05 – 10.35 – 30 minutt		
D-46/20	Rådets prioriteringer 2020 - 2021	<i>Diskusjon</i>
	Lenke til saksdokumenter	
10.35 – 11.05 – 30 minutt		
V-47/20	Praktisk pedagogisk utdanning for høyere yrkesfaglig utdanning (PPU-HYU)	<i>Vedtak</i>
	Saksdokumenter	
11.05- 11.15 - Pause 10 minutt		
11.15 – 11.20 – 5 minutt		

V-48/20	Studietur	<i>Vedtak</i>
	Lenke til saksdokumenter	
11.20 – 11.25 – 5 minutt		
V-49/20	Revidert budsjett	<i>Vedtak</i>
	Lenke til saksdokumenter	
11.25 – 11.35 – 10 minutt		
O-50/20	Utdanningskvalitetsprisen for høyere yrkesfaglig utdanning	<i>Orientering</i>
	Lenke til saksdokumenter	
11.25 – 11.40 – 15 minutt		
O-51/20	Evaluering av Meld. St. 9 (2016-2017) Fagfolk for fremtiden	<i>Orientering</i>
	Lenke til saksdokumenter	
11.40 – 12.10 – 30 minutt		

Nasjonalt fagskoleråd er et rådgivende organ oppnevnt av Kunnskapsdepartementet.

Diku er sekretariat for fagskolerådet.

e-post: fagskoleradet@diku.no

O-52/20	Kandidatundersøkelsen til fagskoler	<i>Orientering</i>
	Lenke til saksdokumenter	
<i>12.10 – 12.35 Pause 25 minutt</i>		
12.35 – 12.45 – 10 minutt		
O-53/20	Fordeling av studieplasser	<i>Orientering</i>
	Lenke til saksdokumenter	
12.45 – 13.15 – 30 minutt		
V-54/20	Arbeidstidsavtale for lærere i høyere yrkesfaglig utdanning	<i>Vedtak</i>
	Lenke til saksdokumenter	
<i>13.15 – 13.20 Pause 5 minutt</i>		
13.20 – 13.50 – 30 minutt		
O-55/20	Strategi for høyere yrkesfaglig utdanning	<i>Orientering</i>

Nasjonalt fagskoleråd er et rådgivende organ oppnevnt av Kunnskapsdepartementet.

Diku er sekretariat for fagskolerådet.

e-post: fagskoleradet@diku.no

	Lenke til saksdokumenter	
13.50 – 13.55 – 5 minutt		
O-56/20	Fagskolekonferansen	<i>Orientering</i>
	Lenke til saksdokumenter	
13.55 – 14.05 – 10 minutt		
D-57/20	Studentombud	<i>Diskusjon</i>
	Lenke til saksdokumenter	
14.05 – 14.10 Pause 10 minutt		
14.10 – 14.40 – 30 minutt		
D-58/20	Kompetansereformen	<i>Diskusjon</i>
	Lenke til saksdokumenter	
14.40 – 14.50 – 10 minutt		

Nasjonalt fagskoleråd er et rådgivende organ oppnevnt av Kunnskapsdepartementet.

Diku er sekretariat for fagskolerådet.

e-post: fagskoleradet@diku.no

O-59/20	Organisering av fagskolesektoren	<i>Orientering</i>
	Lenke til saksdokumenter	
14.50 – 14.55 – 5 minutt		
V60/20	Høring – Forslag til endringer i fagskoleloven og fagskoleforskriften	<i>Vedtak</i>
	Lenke til saksdokumenter	

Referat Nasjonalt fagskoleråd 19.05 2020

Til stede:

Ingeborg Marie Østby Laukvik (NHO), Sture Norman Flaaten (RFF) – Arvid Ellingsen (LO), Knut Erik Beyer-Arnesen (FFF), Eva Løveid Mølster (NFFL), Adeline Landro (RFF), Liv Overaae (KS), Nina Ellingsen Høiskar (KS), Margrete Ramsdal (FFF), Marthe Dirdal (FuN), Målfrid Rønnevik (NHO), Jørgen Leegaard (NHO), Pål Thygesen (Virke), Kristian Ilner (Fellesforbundet), Kristin Vik (Utdanningsforbundet), Trond Bergene (Spekter), Bente Sjøgaard (YS), Wictor Jensen (ONF) og Vilja Askelund (ONF).

Gjester: Gøril Heitmann (Beredskapsrådet), Inger Marie Skinderhaug (KD), André Kristiansen (KD), Mathilde Nordlie (KD), Karin Helle (KD), Morten Rosenkvist (KD), Margrethe Marstrøm Svensrud (Kompetanse Norge), Ole Inge Gjerald (Innlandet fylke), Kristin Solheim (Diku) og Marianne Lid (Diku)

Observatør: Clara Hasselberg (NOKUT)

Fra sekretariatet: Sofie A. Osland, Carl Endre Espeland og Margareth Haukås

Forfall: Trude Tinnlund (LO) og Tormod Korpås (Utdanningsforbundet)

Møteleder: Arvid Ellingsen

Referent: Margareth Haukås

Dagsorden

Sak A -Innkallingen ble godkjent

Sak B - Dagsorden ble godkjent med to tilleggssaker under eventuelt

Sak C - Referatet fra møtene 03.03.20 og 02.04.20 ble godkjent

V-29/20 Konstituering av nytt råd

Vedtak: Arvid Ellingsen (LO) og Knut Erik Beyer-Arnesen (FFF) ble valgt til henholdsvis leder og nestleder for perioden 2020-2022.

V-30/20 Budsjett

Vedtak: Budsjettet ble vedtatt som presentert i sakspapirene.

Revidert budsjett settes opp som ny vedtakssak i rådsmøte 08.09.2020

0-31/20 Råd for samfunnsikkerhet og beredskap i kunnskapssektoren (Beredskapsrådet)

Gøril Heitmann, leder i Beredskapsrådet, presenterte rådet og deres arbeid for samfunnsikkerhet og beredskap i kunnskapssektoren. Nasjonalt fagskoleråd ønsker å følge arbeidet til Beredskapsrådet videre og Ernst Sundt, som er Fagskolerådet sin representant i Beredskapsrådet, inviteres til et rådsmøte for ytterligere orientering i høst.

Nasjonalt fagskoleråd er et rådgivende organ oppnevnt av Kunnskapsdepartementet.

Diku er sekretariat for fagskolerådet.

e-post: fagskoleradet@diku.no

O-32/20 Kompetansepakken

Margrethe Marstrøm Svensrud (Kompetanse Norge) presenterte kompetansepakken. Det har vært god spredning mellom videregående, fagskole og universitet og høyskoler i søknadene om midler. Målet er å ferdigstille søknadsbehandlingen innen 29. mai, samtidig som neste krisepakke skal lanseres. Ole Inge Gjerald (Innlandet fylke) delte tanker og mål med det økte rammetilskuddet, fylkesutvalgets fordeling, tilbud i fylkeskommunen og utfordringer.

O-33/20 Revidert nasjonalbudsjett og arbeidet med en krisepakke 3

Knut Erik Beyer-Arnesen presenterte relevant innhold for fagskolesektoren i revidert nasjonalbudsjett og forventet innretning på krisepakke 3. Den forventes å inneholde mer motkonjunkturpolitikk hvor kompetanse vil være et aktuelt element. I revidert nasjonalbudsjett foreslår regjeringen 1.000 nye studieplasser ved fagskoler. I tillegg foreslår regjeringen å bruke 43,9 millioner på drift av fleksible, desentraliserte studietilbud. Krisepakke 3 er forventet lansert 29. mai.

D-34/20 Kompetansereformen

Statssekretær Aase Marthe Johansen Horrigmo (H) innledet med utfordringene knyttet til korona og bekymringen med tanke på fremtiden. Krisen krever nye løsninger og ny kompetanse og målene for kompetansereformen er:

1. at ingen skal gå ut på dato i norsk arbeidsliv
2. å tette gapet mellom hva arbeidslivet trenger, og kompetansen arbeidstaker faktisk har

Utdanning skal bli mer tilgjengelig også for voksne, blant annet gjennom en mer fleksibel lånekasse. Det skal etableres en varig struktur for bransjeprogrammet. Denne ordningen kan raskt tilpasses og fagskolen er sentral. Livslang læring er avgjørende og utdanningssystemet rigges for dette. Det kommer en strategi for høyere yrkesfaglig utdanning i 2021 og regjeringen har en langsiktig ambisjon om å øke kapasiteten i fagskolesektoren. Det er avgjørende å ha partene i arbeidslivet med i arbeidet fremover.

O-35/20 Nasjonalt forum for karriereveiledning

Arvid Ellingsen representerer rådet og forumet jobber med karriereveiledning langs flere spor:

- nasjonal digital karriereveiledningstjeneste, et nettsted som skal inneholde en e-veiledningstjeneste
- regionreformen og lovforslag om å tilby karriereveiledning til befolkningen
- karriereveiledning for flyktninger
- kvalitetsrammeverk. Skal inneholde syv kompetanseområder for karriereveiledning
- digital kompetanseplattform

Les mer her: [Møtereferat Kompetanse Norge](#)

O-36 Tildeling av utviklingsmidler for høyere yrkesfaglig utdanning 2020

Utviklingsmidler til høyere yrkesfaglig utdanning 2020 var lyst ut med søknadsfrist 20. januar 2020 og

rammen var 43 204 000,- kroner. Diku mottok 64 søknader, som til sammen søkte om nesten 77 millioner kroner. 38 søknader fikk innvilget støtte på til sammen 43 192 000,-. 10 støtteverdige/delvis støtteverdige søknader fikk ikke støtte i år. Disse søkte om til sammen 8,3 millioner.

O-37/20 Finansiering - Midler fra stat og fylkeskommunene til fagskolene

Diku orienterte kort om hvordan statlige og fylkeskommunale midler til drift av fagskolesektoren ble fordelt i 2019. Gjennomgangen hadde hovedfokus på fordeling av statlig tilskudd og bruk av fylkeskommunenes frie midler, skolestørrelse, fordeling av studenter på fagområde, heltid/deltid og utdanningsform. Presentasjon med tabeller blir ettersendt rådsmedlemmene når tallene er kvalitetssjekket.

O-38/20 Kunnskapsgrunnlaget i fagskolesektoren

Morten Rosenkvist innledet med informasjon om kompetansepakken og studieplasser. KD jobber med Kunnskapsgrunnlaget i sektoren og Inger Marie Skinderhaug orienterte om at teksten bygger videre på fagskolerådets forslag. I tillegg foreslår KD to nye ledd som understreker nærheten til praksisfeltet, hvordan det læres og hva studentene lærer. Bredden i fagskolesektoren skal bevares, samtidig som det skal være kvalitet og troverdighet i sektoren. Det er også viktig å beholde mangfold, både nye og gamle aktører skal kunne lage nye og utdanninger. Kunnskapsgrunnlaget skal være så konkret som mulig. Det er også viktig at de som underviser har mest oppmerksomhet mot oppgaver som skal løses i arbeidslivet, mer enn forskning. Utdanning må bygges på yrkesfaglige standarder og kunnskapen må kunne etterprøves.

Loven sendes på høring etter sommeren.

D-39/20 Høring NOU 2019: 23 Ny opplæringslov og NOU 2019:25 Med rett til å mestre
Arbeidsgruppen for høringene ferdigstiller forslag til høringssvar innen første uken i juni. Medlemmene sender eventuelle skriftlige innspill og kommentarer til fagskoleradet@diku.no innen fredag 19. juni. Arbeidsgruppen ferdigstiller høringssvarene og sekretariatet sender inn på vegne av rådet.

V-40/20 Informasjonskampanje

Kristin Solheim (Diku) presenterte målgrupper og målet med kampanjen, å øke antall søkere til neste store hovedopptak i fagskolen.

Vedtak: Nasjonalt fagskoleråd slutter seg til forslaget presentert i møte og delegerer ansvaret for oppfølging til AU.

O-41/20 Fagskolekonferansen 2020

I 2020 er datoene for konferansen 11. og 12. november 2020. Det er enda uklart om det blir en digital eller fysisk konferanse. Dersom det blir mulig å treffes, er adressen Scandic St. Olavs plass i Oslo. Rådsmedlemmene sender forslag til representanter som kan bidra til utforming av program i en

referansegruppe innen onsdag 27. mai til fagskoleradet@diku.no. Det er ønskelig at følgende organisasjoner stiller med en representant: ONF, FFF, NFFL/KFF, RFF og VOFO/FuN.

V-42/20 Invitasjon til referansegruppe–Levekårsundersøkelsen blant studenter 2020 /2021
Vedtak: Arvid Ellingsen representerer Nasjonalt fagskoleråd i gruppen. Thomas Volden Åse (KS) er vara.

V-43/20 NOU2020:3 Ny lov om universiteter og høyskoler
Vedtak: høringsvar sendes med endringsforslagene som fremkom fra ONF i rådsmøte angående norsk kunnskaper og NOKUTs myndighet.

Eventuelt

D-44/20 Arbeidsgruppe - opptrapping høyere yrkesfaglig utdanning

Arvid Ellingsen foreslår at Nasjonalt fagskoleråd setter ned et nasjonalt utvalg som skal se på fremtidig vekst og utvikling i høyere yrkesfaglig utdanning. Utvalget skal gi underveisrapporter og orienteringer til rådet, og levere et endelig forslag til Nasjonalt fagskoleråd innen 15.04.2021.

Frist for innspill til mandat og forslag til representanter settes til onsdag 10. juni, til fagskoleradet@diku.no

Vedtak: AU utarbeider endelig mandat på bakgrunn av eventuelle innspill.

D-45/20 Arbeidstidsavtale

Sture Normann Flaaten lager et saksfremlegg til neste rådsmøte hvor utfordringene med arbeidstidsavtale skisseres og med forslag om å opprette en arbeidsgruppe som ser nærmere på problemstillingen og eventuelle løsninger.

D-46/20 Rådets prioriteringer 2020 - 2021

Til: Nasjonalt fagskoleråd

Fra: AU

Dato: 20.08.2020

Sak: [D-46/20](#)

Hva saken gjelder:

Leder og nestleder presenterer saker og oppgaver for Fagskolerådet 2020 - 2021

Finansiering/Studieplasser

Nasjonalt fagskoleråd er et rådgivende organ oppnevnt av Kunnskapsdepartementet.

Diku er sekretariat for fagskolerådet.

e-post: fagskoleradet@diku.no

- Opptappingsplan studieplasser
- Finansiering på et reelt kostnadsnivå
- Finansieringsmodell
- Uttelling for EVU i finansieringsmodellen

Strukturelle forhold

Generelt

- Institusjonsakkreditering
- Fjerne nedre grense på 30 studiepoeng
- Nivå 6 og binært system på lengre sikt
 - NOKUT har fått oppdrag av KD i to faser
- Samordna opptak
- Fleksible overganger mellom fagskoler og UH og omvendt
 - Diku tilskuddsmidler
 - NOKUT veileder
- ECTS - System for akkreditering må møte alle krav i European Standard Guideline - ESG
- Finansiering av nasjonalt studentombud

Organisering av fagskolesektoren

- Felles sekretariatsfunksjon for Fagskolerådet og nasjonale fagråd
- Samarbeid Fagskolerådet og nasjonale fagråd
- Etablering av nye nasjonale fagråd
- Revidering av nasjonale fagplaner

Kvalitetsutvikling

- Felles portal for kvalitetsindikatorer - samle og tilgjengeliggjør data fra NOKUTs studiebarometer og DBH i samarbeid med Diku
- Videreutvikling av tilstandsrapporten
- Pedagogisk utdanning for fagskolelærere
- Felles studieadministrativt system?
- Frafallsproblematikk
- Internasjonalisering
- Støtte KD i å etablere nasjonale arenaer for sektoren

Gode innganger

Nasjonalt fagskoleråd er et rådgivende organ oppnevnt av Kunnskapsdepartementet.

Diku er sekretariat for fagskolerådet.

e-post: fagskoleradet@diku.no

- Korona krisepakker og motkonjunkturtiltak
- Statsbudsjett
- Kobling mot St Meld Kompetansereformen
- Midtveisevaluering i 2020
- Strategi for høyere yrkesfaglig utdanning i 2021

V-47/20 Praktisk pedagogisk utdanning for høyere yrkesfaglig utdanning (PPU-HYU)

Til: Nasjonalt fagskoleråd

Fra: Arbeidsgruppen for PPU-HYU, Tormod Korpås, John Øivind Eggesbø, Henning Skau, Anne Sjøvold (leder) og Kristin Vik.

Dato: 01.09.2020

Sak: [V-47/20](#)

Hva saken gjelder:

Praktisk pedagogisk utdanning for høyere yrkesfaglig utdanning (PPU-HYU)

Det er behov for en egen pedagogisk utdanning for fagskolelærerne både som fagskole- og høyskoleutdanning, en fleksibel utdanning, gjerne nettstøttet og modulbasert. OsloMet har et PPU tilbud for fagskolen, dette er imidlertid ikke finansiert. OsloMet kjører nå en pilot i Haugesund som et oppdragsstudium hvor deltakerne kan ha praksisen i fagskolen. De som tar PPU-Y får ikke ha praksisen i fagskolen, men må ta den i videregående skole eller grunnskolen.

Det er behov for en avklaring på:

- Finansiering
- Endring i regelverk
- Opptakskrav

På rådsmøte 05.12.2019 vedtok rådsmedlemmene å opprette en arbeidsgruppe som ser nærmere på utfordringene og mulige løsninger. Arbeidsgruppens arbeid er vedlagt saksdokumentene.

Rapporten er vedlagt saksdokumentene.

Forslag til vedtak: Nasjonalt fagskoleråd gir sin tilslutning til arbeidsgruppens forslag.

V-48/20 Studietur

Til: Nasjonalt fagskoleråd

Fra: AU

Dato: 01.09.2020

Sak: [V-48/20](#)

Hva saken gjelder:

Nasjonalt fagskoleråd arrangerer årlig en studietur. I 2020 var planen å legge studieturen til utlandet. Med bakgrunn i korona ble det alternativt vurdert en innenlands tur høsten 2020.

Anbefalinger og retningslinjer fra myndighetene endrer seg i raskt tempo og av den grunn ønsker AU å utsette studieturen.

Forslag til vedtak: medlemmene slutter seg til forslaget om å utsette studieturen til hverdagen blir mer forutsigbar.

V-49/20 Revidert budsjett

Til: Nasjonalt fagskoleråd

Fra: AU

Dato: 01.09.2020

Sak: [V-49/20](#)

Hva saken gjelder:

På grunn av Covid – 19 er flere av rådets aktiviteter satt på vent. I tillegg hadde rådet et underforbruk i 2019. Per 31.08 har Nasjonalt fagskoleråd et underforbruk på 1 131 747 kr.

Revidert budsjett for oppgradering av nasjonale planene viser et behov for inntil 500 000 kr mer enn det KD har tildelt til de to prosjektene overordnet del og de første 16/17 fagplanene.

Merbehovet skyldes at lønnsbudsjettet for overordnet del var litt for lavt (til arbeidsgruppemedlemmene) og i budsjettet som ble oversendt KD manglet noen aktiviteter (bla. samlinger og språkvask). Det økte ressursbehovet kan løses ved å enten nedskalere aktivitetene eller skaffe mer midler. AU anbefaler at prosjektet gjennomføres som planlagt (justert for en

korona-forsinkelse) og det overføres 500 000 fra Nasjonalt fagskoleråd til nasjonale planer. De resterende 631.747 foreslås overført til 2021.

Forslag til vedtak: rådet slutter seg til forslaget om å overføre 500 000 kroner fra Nasjonalt fagskoleråd til nasjonale planer og 631 747 kroner overføres til aktiviteter i 2021.

[0-50/20 Utdanningskvalitetsprisen for høyere yrkesfaglig utdanning](#)

Til: Nasjonalt fagskoleråd

Fra: AU

Dato: 27.08.2020

Sak: [O-50/20](#)

Hva saken gjelder:

Utdanningskvalitetsprisen skal belønne fremragende arbeid med utdanningskvalitet i norsk akkreditert høyere yrkesfaglig utdanning, og stimulere institusjonene til systematisk arbeid med å videreutvikle kvaliteten på utdanningene sine.

I år er søknadsfristen 18. september, klokken 15.00.

Statuttene er harmonisert med statuttene for høyere utdanning og fagskolene kan nå nominere opptil fem tiltak.

Nominasjonene vurderes av en jury, bestående av representanter fra partene, Nasjonalt fagskoleråd, Organisasjon for norske fagskolestudenter og to representanter tilknyttet institusjoner utenfor Norge.

Prisen deles ut på Fagskolekonferansen, og er på én million kroner.

[O-51/20 Evaluering av Meld. St. 9 \(2016-2017\) Fagfolk for fremtiden](#)

Til: Nasjonalt fagskoleråd

Fra: Martin Paulsen, Diku

Dato: 20.08.2020

Sak: [O-51/20](#)

Hva saken gjelder:

Nasjonalt fagskoleråd er et rådgivende organ oppnevnt av Kunnskapsdepartementet.

Diku er sekretariat for fagskolerådet.

e-post: fagskoleradet@diku.no

Tiltaka i stortingsmeldinga Fagfolk for fremtiden skal evaluerast. Diku har fått oppdraget med å administrere evalueringa, som skal munne ut i tre rapportar: statusrapport (februar 2021), rapport om nytt finansieringssystem for fagskulane (februar 2022) og sluttrapport (desember 2022). Etter ein anbudskonkurranse har oppdraget med å gjennomføre evalueringa gått til Deloitte, som no går i gang med arbeidet. Martin Paulsen frå Diku orienterer.

O-52/20 Kandidatundersøkelsen til fagskoler

Til: Nasjonalt fagskoleråd

Fra: Nifu, Asgeir Skålholt

Dato: 20.08.2020

Sak: [O-52/20](#)

Hva saken gjelder:

Asgeir Skålholt fra NIFU presenterer den nye undersøkelsen til uteksaminerte fra fagskolen i 2017/2018. Han vil legge vekt på å vise hvordan fagskolen i ulike fagområder spiller ulike roller i karriereløpene til de som tar fagskole.

O-53/20 Fordeling av studieplasser

Til: Nasjonalt fagskoleråd

Fra: Diku, Carl Endre Espeland

Dato: 26.08.2020

Sak: [O-53/20](#)

Hva saken gjelder:

I tråd med innstilling fra Finanskomiteen (Innst. 360 S (2019-2020)) og endelig vedtak i Stortinget 19. juni, har Diku fordelt totalt 1500 studieplasser i høyere yrkesfaglig utdanning for oppstart høsten 2020. Carl Endre Espeland redegjør kort for prosessen med fordeling av disse plassene.

En oversikt over fordeling på fylk og fagområde finner du på nettsiden til Diku (merk nedlastbar fil under tabell på nettsiden): <https://diku.no/ressurser-og-verktoey/driftsmidler-til-hoeyere-yrkesfaglig-utdanning#content-section-1>

Nasjonalt fagskoleråd er et rådgivende organ oppnevnt av Kunnskapsdepartementet.

Diku er sekretariat for fagskolerådet.

e-post: fagskoleradet@diku.no

V-54/20 Arbeidstidsavtale for lærere i høyere yrkesfaglig utdanning

Til: Nasjonalt fagskoleråd

Fra: RFF, Sture Normann Flaaten

Dato: 01.09.2020

Sak: [V-54/20](#)

Bakgrunn:

Lesepliktavtalen for teknisk fagskole fra 1999 ble prolongert i protokoll av 2006. Protokollen ble inngått 25.august 2006 mellom KS på den ene siden og Utdanningsforbundet, Skolenes landsforbund, NITO og Tekna på den andre siden, og gjaldt sentral avtale om arbeidstid i fylkeskommunale fagskoler.

Partene var enige om følgende:

For undervisningspersonalet i fagskolene inngås det avtaler mellom fylkeskommunen og organisasjonene på fylkesnivå som regulerer arbeidstiden. Før de lokale avtalene inngås drøfter partene på den enkelte skole arbeidstidsordningen ved egen skole. Forhandlingene på fylkesnivå føres på grunnlag av referat fra disse drøftingene.

Oppnås det ikke enighet om lokale avtaler, fastsetter de sentrale parter avtale med utgangspunkt i bestemmelsene om arbeidstid i SFS 2213.

Felles protokolltilførsel:

De sentrale parter er enige om at eksisterende lokale ordninger kan videreføres der det er enighet om dette på den enkelte skole. Dersom det ikke er enighet om annen ordning benyttes årsrammene i lesepliktavtalene av 1999 for 2.klasse i teknisk fagskole i skoleåret 06/07.

Årsrammen 668 timer/år for linjefag og fordypningsfag kom i 1998 og 1999 gjennom ny struktur for teknisk fagskole. I gammel struktur var årsrammen for noen linjefag nede i 636 timer/år.

Nevnte årsramme ble videreført gjennom protokollen i 2006, og er så vidt vi kan se sist tatt inn i forhandlingsprotokollen for SFS 2213 for tariffperioden 01.01.2010 – 31.12.2011.

Utfordringer

I ovennevnte protokoll er det lagt opp til lokale forhandlinger mellom fylkeskommunen som skoleeier og organisasjonene på fylkesnivå, etter drøftinger på den enkelte skole. Dersom det ikke oppnås enighet lokalt fastsettes avtalen med utgangspunkt i bestemmelsene om arbeidstid i SFS 2213, og felles protokolltilførsel.

Med henvisning til nevnte protokoll har mange fylkeskommuner lagt årsrammen på 668 timer/år til grunn i sine lokale arbeidstidsavtaler.

En utfordring er imidlertid at vi ikke finner noen henvisninger til arbeidstidsavtaler for fagskolen i SFS 2213 etter nevnte protokoll for tariffperioden 01.01.2010 – 31.12.2011.

Gjennom den store utviklingen fagskolen har vært gjennom de senere årene, med høynet status som høyere yrkesfaglig utdanning og enda sterkere fokus på digitale studietilbud, har en arbeidstidsavtale vært etterlyst.

I mangel av egen avtale har noen fagskoler sett til avtalene til høyskoler og universiteter. Andre igjen har forhandlet fram egne avtaler.

Det har etter hvert også vist seg utfordrende å tilpasse leseplikten til fagskolenes ulike studievarianter:

- Stedbasert
- Nett- og samlingsbasert
- Heltid og deltid
- Nettbasert

Her kan man kanskje tenke seg å fokusere mer på studiepoengproduksjonen læreren bidrar til. Flere fagskoler har funnet at lærenes bidrag til studentens studiepoengproduksjon er en bedre måte å dimensjonere stillingsbehovet på.

I og med at lærere i samlingsbaserte stillinger gjør mye av sin undervisning ved asynkron kommunikasjon og kanskje bare har 30 timer nettførelsesning og 50 timer undervisning/ lab på samlinger vil bruk av årsrammer være vanskelig å praktisere.

Rådet for offentlige fagskoler – RFF har gjennom henvendelser til Kommunenes Sentralforbund – KS, prøvd å få en dialog om disse problemstillingene, men ikke lyktes med det. De har henvist til at det må komme et initiativ fra arbeidstakerorganisasjonene.

Vi ber derfor Nasjonalt fagskoleråd diskutere om det bør opprettes en arbeidsgruppe som kan utrede behovet for en egen arbeidstidsavtale for høyere yrkesfaglig utdanning.

Det er jo også et poeng å kunne skape et skille mellom arbeidstidsavtalen for videregående opplæring og fagskolene, og få tilpasninger til de ulike studievariantene.

Innstilling til vedtak

Nasjonalt fagskoleråd oppnevner en arbeidsgruppe som får i oppdrag å utrede behovet for en egen arbeidstidsavtale for høyere yrkesfaglig utdanning.

[O-55/20 Strategi for høyere yrkesfaglig utdanning](#)

Til: Nasjonalt fagskoleråd

Fra: Kunnskapsdepartementet

Dato: 27.08.2020

Sak: [O-55/20](#)

Hva saken gjelder:

I 2021 legger Kunnskapsdepartementet frem en strategi for høyere yrkesfaglig utdanning. 11. juni mottok Fagskolerådet en invitasjon til innspill og dialog om Strategi for høyere yrkesfaglig utdanning 2021. Dagfinn Herzberg fra Kunnskapsdepartementet leder arbeidet og vil gjerne møte Nasjonalt fagskoleråd tidlig i arbeidet. Invitasjonen er vedlagt sakspapirene.

[O-56/20 Fagskolekonferansen 2020](#)

Til: Nasjonalt fagskoleråd

Fra: Margareth Haukås, Diku

Dato: 27.08.2020

Sak: [O-56/20](#)

Hva saken gjelder:

For andre gang arrangerer Diku Fagskolekonferansen. Programmet utarbeides i samarbeid med sektoren og representanter fra ONF, FFF, NFFL/KFF, RFF, VOFO/FUN, NOKUT og Kompetanse Norge.

Det er et mål at ved å la flere av de statlige aktørene delta i planleggingen vil vi kunne samle flere aktiviteter i én konferanse og unngå en rekke arrangement mot samme målgruppe. Dette vil være effektivt både for virkemiddelaktørene og ikke minst for deltakerne.

Nasjonalt fagskoleråd er et rådgivende organ oppnevnt av Kunnskapsdepartementet.

Diku er sekretariat for fagskolerådet.

e-post: fagskoleradet@diku.no

I 2020 er datoene for konferansen 11. og 12. november 2020 og konferansen blir hel-digital. Programmet er under utarbeidelse, men så langt har følgende organisasjoner har bekreftet (tilfeldig rekkefølge):

- Hvordan står det til i sektoren? Diku
- Utdeling av utdanningskvalitetsprisen for høyere yrkesfaglig utdanning
- Studentenes erfaringer under koronakrisen – ONF
- Fagskolenes bidrag i koronakrisen og veien videre – Nasjonalt fagskoleråd
- Et internasjonalt blikk på omstilling og fagskolenes plassering i utdanningssystemet – Jens Bjørnåvold, Senior expert, project manager Cedefop

I tillegg vil det bli arrangert en rekke parallelle sesjoner, herunder:

- Realkompetansevurdering
- Studiebarometeret – fagskolestudentundersøkelsen
- Fra stedbasert til nettbasert undervisning på en dag
- Vurderingspraksis
- Studieplasser

Og seminarer:

- Rapportering i høyere yrkesfaglig utdanning
- Erasmus+
- Utviklingsmidler for høyere yrkesfaglig utdanning
- Utdanningskvalitetsprisen for høyere yrkesfaglig utdanning
- Fagområdeakkreditering

D-57/20 Nasjonalt studentombud

Til: Nasjonalt fagskoleråd

Fra: Wictor Jensen, ONF

Dato: 01.09.2020

Sak: [D-57/20](#)

Hva saken gjelder:

Før koronasituasjonen hadde ONF og andre aktører i fagskolesektoren en god dialog med storting og regjering for å få et nasjonalt studentombud inn i revidert nasjonalt budsjett (RNB). Selv om det ikke ble gjennomslag i årets RNB er det viktig å fortsette arbeidet. Det ble signalisert til fagskolene at de skulle få på plass midlertidige løsninger. Samtidig får ONF tilbakemeldinger fra studenter som sier studentombudet ikke er godt nok kjent.

Målet må være å få på plass en varig løsning som er synlig for studenten.

Nasjonalt fagskoleråd er et rådgivende organ oppnevnt av Kunnskapsdepartementet.

Diku er sekretariat for fagskolerådet.

e-post: fagskoleradet@diku.no

Hva tenker nasjonalt fagskoleråd og bør rådet lage en strategi for videre arbeidet?

D-58/20 Kompetansereformen

Til: Nasjonalt fagskoleråd

Fra: AU, Knut Erik Beyer-Arnesen

Dato: 27.08.2020

Sak: [D-58/20](#)

Hva saken gjelder:

Målet med kompetansereformen «Lære hele livet» er at ingen skal gå ut på dato på grunn av manglende kompetanse. Mange av oss må ta mer utdanning slik at vi er bedre rustet for et arbeidsliv i rask endring og omstillinger. Flere må få den faglige oppdateringen de trenger for å kunne jobbe med andre oppgaver eller i ny bransje, og til å stå lenger i jobb. Videre er det viktig at vi tetter gapet mellom det arbeidslivet trenger og den kompetansen arbeidstakerne har. Hvordan skal rådet følge opp arbeidet med kompetansereformen, og på hvordan kan høyere yrkesfaglig utdanning ta en sentral rolle i denne reformen?

O-59/20 Organisering av fagskolesektoren

Til: Nasjonalt fagskoleråd

Fra: Else Kathrine Nesmoen, Diku

Dato: 28.08.2020

Sak: [O-59/20](#)

Hva saken gjelder:

Diku forvalter en rekke oppgaver knyttet til fagskolesektoren. Else Kathrine Nesmoen, Diku, orienterer om kommunikasjonskampanjen for å rekruttere flere fagskolestudenter, organisering av arbeidet med de nasjonale fagrådene og arbeidet med å oppgradere de nasjonale studieplanene.

V-60/20 Høring – Forslag til endringer i fagskoleloven og fagskoleforskriften

Til: Nasjonalt fagskoleråd

Fra: AU

Dato: 27.08.2020

Nasjonalt fagskoleråd er et rådgivende organ oppnevnt av Kunnskapsdepartementet.

Diku er sekretariat for fagskolerådet.

e-post: fagskoleradet@diku.no

Sak: [V-60/20](#)

Hva saken gjelder:

Forslag om endringer i lov om høyere yrkesfaglig utdanning (fagskoleloven) og forskrift om høyere yrkesfaglig utdanning (fagskoleforskriften) ble sendt på høring 26.08. Høringsnotatet inneholder forslag om presisering av fagskoleutdanningens kunnskapsgrunnlag, endring i krav til fagskoleutdanningens omfang, opptak til kunstfaglige fagskoleutdanninger, bruk av falske dokumenter og krav om politiattest. I fagskoleforskriften foreslås det tekniske endringer i tråd med lovforslaget, herunder flytte regler fra forskriften til loven. I tillegg foreslås en bestemmelse som definerer hva som skal regnes som falske dokumenter og vitnemål. Høringsfristen er 27. november 2020.

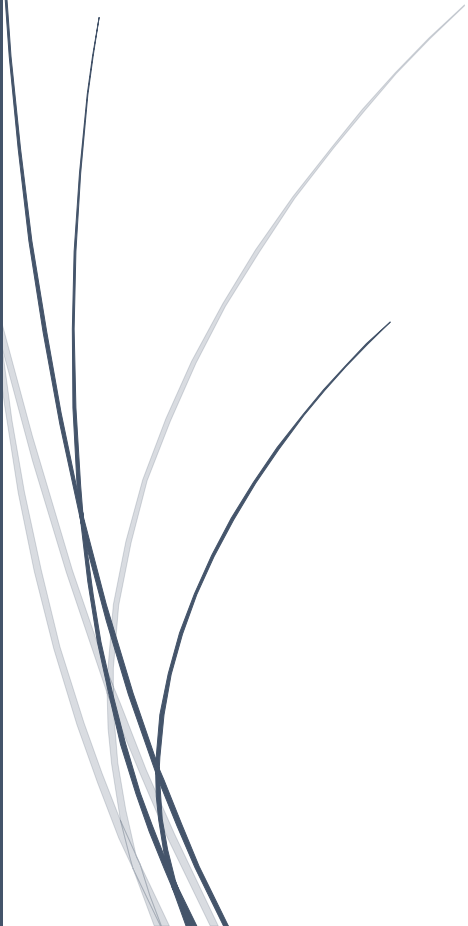
Forslag til vedtak: Nasjonalt fagskoleråd svarer på høringen og oppnevner en arbeidsgruppe. Gruppen utarbeider et forslag til høringssvar til neste rådsmøte, 27.10.2020.

August 2020

Pedagogisk utdanningstilbud for lærere i fagskolen

Rapport fra arbeidsgruppe

Arbeidsgruppen har bestått av:
Anne Sjøvold (MARKOM 2020)
Kristin Vik (Utdanningsforbundet)
John Øivind Eggesbø (Kunstfagskolen i Stavanger)
Tormod Korpås (Utdanningsforbundet)
Henning Skau (Organisasjon for Norske Fagskolestudenter)

Innhold

1	Innledning	2
1.1	Status for høyere yrkesfaglig utdanning	3
1.2	Hvem er lærere i fagskolen?.....	3
1.3	Kompetansekrav for fagskolelærere	3
1.4	Fagskolelæreres pedagogiske kompetanse.....	4
2	Aktuelle lærerutdanninger for fagskolelærere	5
2.1	Formelle utdanninger som tilbys i dag	5
2.2	Tilpassing til nasjonal rammeplan	5
2.3	Deltid, nett- og samlingsbasert utdanning.....	6
2.4	Modulbasert utdanning.....	6
2.5	Finansiering av utdanningen	6
2.6	Praksis i utdanningen	6
2.7	Hvem skal undervise PPU-Y?	6
2.8	Opptakskrav.....	7
3	Tilbud utviklet ved OsloMet	7
4	Pedagogiske tilbud som fagskolene leverer	7
4.1	Minimumskrav til pedagogisk opplæring for lærere i maritime fag	7
4.2	Kurs i pedagogikk Fagskolen Kristiania.....	8
4.3	Kurs i nettpedagogikk for fagskoler ved Fagskolen i Vestfold og Telemark.....	8
4.4	Fagskolen Hordaland, e-Prosjektet «Økt kvalitet i undervisning med digital satsing»	9
4.5	MARKOM FS tiltak F61 Kompetanseheving i studieteknikk for lærerne i fagskolen, Fagskolen i Hordaland	9
4.6	Utviklingsmidler til høyere yrkesfaglig utdanning 2020.....	10
4.7	Kunsthøgskolene ved Forum for kunstfaglig utdanning, utviklingsmidler til «Pedagogikk for kunsthøgskolene»	10
5	Krav til pedagogisk kompetanse i UH-sektoren	11
5.1	Formelle krav til pedagogisk kompetanse.....	11
5.2	Organiseringen av kurs i pedagogisk kompetanse	11
5.3	Finansiering og dokumentasjon av kurs i pedagogisk kompetanse	11
6	Finansieringsordninger for fagskolelærere	12
7	Anbefalinger	13
8	Litteraturliste	14

1 Innledning

Etter forespørsel fra MARKOM 2020 vedtok Nasjonalt Fagskoleråd i møte 05.12.19 å nedsette en arbeidsgruppe som skal se på utfordringer og mulige løsninger for å utvikle et utdanningstilbud for fagskolelærere. Bakgrunnen er at det er behov for å styrke det pedagogiske tilbudet for fagskolelærere. I oppdraget står det at tilbudet må være fleksibelt, nettbasert og modul/emnebasert for å best kunne tilpasses fagskolelæreres arbeidssituasjon. Som en del av oppdraget skulle arbeidsgruppa spesielt vurdere om modellene som OsloMet har utviklet for fagskolelærere kan videreutvikles for hele fagskolesektoren. Videre skal arbeidsgruppa se nærmere på finansiering, behov for endringer i regelverk, opptakskrav og innhold.

Oppdraget kan knyttes til Meld. St 9. *Fagfolk for fremtiden* (2016-17) hvor regjeringen varslet at de ville iverksette tiltak for å heve den pedagogiske kompetansen hos fagskolelærere. Som en oppfølging fikk OsloMet i oppdrag fra Kunnskapsdepartementet å utføre en kompetansekartlegging blant lærere i fagskolen og utvikle et utdanningsprogram i pedagogikk for lærere i fagskolen i samarbeid med NTNU. OsloMet sitt arbeid oppsummeres i rapporten *Kompetanse og kompetansebehov i fagskolene* (2018). Resultatene i rapporten er basert på en spørreundersøkelse til 1316 ansatte ved 77 fagskoler. Undersøkelsen fikk svar fra 853 lærere og ledere. Det er generelt lite forskning på fagskolen, derfor gir rapporten sammen med de årlige tilstandsrapportene for høyere yrkesfaglig utdanning et viktig faktagrunnlag og bakgrunnsmateriale for å drøfte og vurdere problemstillingene i arbeidet.

Arbeidsgruppen består av leder Anne Sjøvold (MARKOM 2020 og tidligere rektor med Bergen maritime fagskole), Tormod Korpås (Utdanningsforbundet), John Øivind Eggesbø (Kunstfagskolen i Stavanger), Henning Skau (Organisasjon for Norske Fagskolestudenter) og Kristin Vik (Utdanningsforbundet).

I vurderingen om det er hensiktsmessig å utvikle et pedagogisk tilbud som er målrettet mot hele fagskolesektoren, er det viktig å ha med seg at fagskolene utgjør et stort mangfold. I 2019 var det 80 fagskoler i Norge. 45 prosent har offentlig eierskap mens 55 prosent er private¹. Fagskolene har røtter i svært forskjellige type utdanninger og har et stort spenn i utdanningstilbud som favner tekniske fag for bygg- og oljebransjen, maritime fag, transportfag, helsefag, landbruksfag, religionsfag, kunstoffag, mediefag, administrative fag og sommelierfag. Fagskolen tilbyr videreutdanninger som i hovedsak bygger på yrkesfag i videregående opplæring, men også selvstendig kvalifiserende utdanninger. Utdanningene har et omfang fra et halvt til to år, men det pågår et arbeid for å formalisere kortere fagskoleutdanninger, slik blant annet Markussenutvalget foreslo i NOU 2019:12 *Lærekraftig utvikling*. I fagskoleloven er det også en unntaksbestemmelse som åpner for opprettelse av fagskoleutdanninger med varighet på tre år.

De store variasjonene i bakgrunn, omfang, fagområder og nedslagsfelt kan bidra til at dagens fagskoler kan ha ulike ambisjoner og synspunkter rundt hva slags pedagogisk tilbud fagskolelærere trenger.

¹ Tilstandsrapport for høgare yrkesfaglig utdanning 2020

1.1 Status for høyere yrkesfaglig utdanning

Antall fagskoler har blitt redusert de siste årene. Flere fagskoler har slått seg sammen, samtidig som noen mindre har blitt nedlagt. Rapporten fra OsloMet peker på en utvikling der fagskoler som har vært kombinerte videregående skoler og fagskoler med virksomhet på samme sted i stadig større grad ønsker å skilles fra hverandre, blant annet for å understreke nivåforskjellen. Samtidig er sektoren i vekst, og i 2020 er det over 18 000 fagskolestudenter². Fagskoleutdanning er stadig mer etterspurt i flere sektorer i arbeidslivet. Styrkingen av fagskolen som et selvstendig skoleslag kan bidra til å forsterke behovet for at lærere i fagskolen får tilbud om en lærerutdanning som ivaretar fagskoles behov og egenart.

1.2 Hvem er lærere i fagskolen?

I 2018 var det knapt 1600 lærere i fagskolen. OsloMet-rapporten viser at et stort flertall av fagskolelærere, nærmere 4 av 5 har fast stilling. Seks prosent har midlertidig stilling og 16 prosent har timekontrakt. Rapporten viser til at det er store forskjeller mellom offentlige og private fagskoler. I de offentlige fagskolene har 87 prosent fast stilling, mot 62 prosent i de private fagskolene. I de private skolene er det også langt mer vanlig å engasjere lærere på timekontrakt for å undervise i spesifikke fagområder. Rapporten antyder at midlertidige stillinger er mindre vanlig i fagskolen enn i UH-sektoren. Når det gjelder stillingsprosent, viser rapporten at halvparten av fagskolelærerne som deltok i undersøkelsen jobber i full stilling, mens 30 prosent har et stillingsomfang på under 50 prosent. 14 prosent har en stillingsprosent på under 20 prosent. Ifølge samme rapport er det store forskjeller i stillingsprosentene i de offentlige og de private fagskoler. 1 av 5 oppgir at de jobber mindre enn halv stilling i de offentlige fagskolene, mens nær halvparten i de private jobber i mindre enn i halv stilling.

OsloMet-rapporten viser til en undersøkelse de har utført hvor 13 prosent oppgir at de har delt stilling med videregående skole, mens 7 prosent deler stillingen med UH. De fleste med delte undervisningsstillinger er ansatte i de offentlige fagskolene. Tallene i rapporten peker altså på en tendens der færre fagskolelærere deler stillingen med videregående opplæring enn tidligere og at få fagskolelærere er ansatte i UH. En slik utvikling kan styrke argumentet for at fagskolelærere trenger et pedagogisk tilbud eller en lærerutdanning som er mer rettet inn mot fagskolen og voksne fagskolestudenter, og at det kanskje er mindre viktig at utdanningen er knyttet opp mot grunnopplæringen og UH enn tidligere.

1.3 Kompetansekrav for fagskolelærere

Det finnes ikke en egen offentlig godkjent lærerutdanning for fagskolelærere. Enkelte fagskoler har på eget initiativ utviklet korte pedagogiske tilbud. Noen av disse beskrives senere i dokumentet. Det er styret ved den enkelte fagskole som har ansvar for å fastsette krav til lærerkompetanse (Lov om høyere yrkesfaglig utdanning, Kap 3, §9.5). Slik arbeidsgruppen vurderer det, stilles det ingen lovbestemte krav til pedagogisk kompetanse for å bli ansatt som lærer i fagskolen.

Kompetansekravene til lærere i fagskolen ligger derfor på et lavere nivå sammenlignet med lærerkolleger i videregående opplæring og i UH-sektoren. Begge disse sektorene har ganske nylig møtt endrede kompetansekrav. Når det argumenteres for at solid faglig og formell pedagogisk kompetanse er viktig for kvalitetsutvikling på flere nivå i utdanningssystemet, mener arbeidsgruppen at det er naturlig å følge opp med tilsvarende krav i fagskolesektoren.

² Tilstandsrapport 2020

De fleste fylkeskommuner krever fullført 60 stp PPU/PPU-Y innen tre år fra ansettelse for alle lærere i fagskolen. Kravet kobles vanligvis opp som en del av lønnsbetingelsen. PPU/PPU-Y er rettet mot ungdomstrinnet og videregående opplæring (8-13-trinn). Arbeidsgruppa mener at dagens PPU/PPU-Y ikke møter fagskolens behov godt nok.

Samtidig mener arbeidsgruppa at det er viktig å se utviklingen av et pedagogisk tilbud i sammenheng med de store variasjonene i fagskolene og at kompetansebehovene er ulike fagskolene imellom. En andel av fagskolene har lærere som er ansatte i næringen og som underviser i fagskolen på timebasis. Å lovfeste et krav om at alle lærere i fagskolen skal ha 60 stp pedagogisk kompetanse kan medføre at flere fagskoler mister lærere i små stillinger. Disse utgjør verdifull kompetanse for fagskolen.

Arbeidsgruppa mener derfor at det bør ses på muligheter for å innføre krav om at fagskolelærere som er ansatte i små stillinger eller på timebasis kan fullføre enkelte emner/moduler som en del av PPU-Y. Arbeidsgruppa mener at ansatte med små stillinger bør kunne bli ansatt med kortere pedagogiske utdanninger. Dette kan for eksempel være deler av PPU-Y eller andre pedagogiske tilbud ved fagskolene. Det bør også vurderes om det kan tilrettelegges for at ansatte på timebasis og i små stillinger skal fullføre enkeltmoduler som en del av lærerutdanningen.

Dagens PPU-Y er emnebasert og arbeidsgruppa mener det er behov for å vurdere muligheter for at fagskolelærere i små stillinger og som er ansatte på timebasis kan ta deler av PPU-Y som enkeltmoduler.

1.4 Fagskolelæreres pedagogiske kompetanse

Stortingsmelding 9 viser til at to tredjedeler av alle ansatte ved fagskoler mangler pedagogisk utdanning. Undersøkelsen OsloMet utførte viser imidlertid til at fagskolelærere har høyere formell fagkompetanse enn hva som kunne forventes ut fra kravet i fagskoleforskriften som var gjeldene inntil 2020. Forskriften stilte krav til at bare en av personellet ved den enkelte fagskole skulle ha pedagogisk kompetanse. I følge undersøkelsen har 90 prosent av fagskolelærere høyere utdanning, 70 prosent har pedagogisk kompetanse eller er i gang med å fullføre denne. Langt flere i offentlige fagskoler har lærerutdanning, faktisk er denne andelen like høy som på yrkesfagene i videregående opplæring. I de private fagskolene har litt under halvparten av lærerne lærerutdanning eller annen pedagogisk kompetanse. Fagmiljøene tilknyttet humanistiske og estetiske fag har lavest andel med bare 40 prosent. Rapporten peker på at lærere uten fast ansettelse og lavere stillingsprosent i større grad mangler pedagogisk kompetanse. Dette gjelder spesielt for de private fagskolene som har flere ansatte med timekontrakt og lavere stillingsprosent. Rapporten konkluderer med at det spesielt er i de private fagskolene at den pedagogiske kompetansen til fagskolelærere bør løftes.

I følge OsloMets undersøkelse oppgir 57 prosent av respondentene med pedagogisk kompetanse eller lærerutdanning at de har PPU-Y og 29 prosent oppgir at de har andre lærerutdanninger, som f.eks. PPU for allmennfag, yrkesfaglærerutdanning(YFL) eller annen lærerutdanning. Ifølge undersøkelsen mener 48 prosent av respondentene at PPU er en god pedagogisk utdanning for fagskolen, noe forfatterne av rapporten mener var en høyere andel enn forventet. Forfatterne peker på at det tidligere var flere læresteder som tilpasset praksisutplassering og innhold i studiet til fagskolestudentene, og vurderer dette som en mulig forklaring. Denne praksisen er nå strammet inn siden PPU skal være en lærerqualifisering for trinn 8-13. Forfatterne mener at dette kan være en indikasjon på at det er et større behov for et pedagogisk tilbud som er innrettet mot fagskolelærere nå enn tidligere.

Siden en stor andel fagskolelærere mangler pedagogisk kompetanse, er det viktig å legge til rette for at et pedagogisk tilbud/lærerutdanning skal kunne tas over tid som et deltidsstudium ved siden av ordinært arbeid. Det er også en fordel om tilbudet er emne/modulbasert. Arbeidsgruppen mener det bør være mulig for fagskolelærere som er ansatt i små stillinger eller timebasert å kunne gjennomføre enkelte moduler eller kortere kurs.

2 Aktuelle lærerutdanninger for fagskolelærere

2.1 Formelle utdanninger som tilbys i dag

Som nevnt er det ikke utviklet en egen nasjonal lærerutdanning for fagskolelære. Praktisk pedagogisk utdanning for yrkesfag (PPU-Y) er den vanligste lærerutdanningen fagskolelærere tar, men denne er ikke godt nok tilpasset fagskolens behov og egenart. PPU-Y er et 60 studiepoengs studium og er en godkjent lærerutdanning som kvalifiserer til å undervise på trinn 8-13 i grunnskole og i videregående opplæring. Utdanningen ligger på nivå 6 i det nasjonale kvalifikasjonsrammeverket. PPU-Y tilbys som en deltids, samlingsbasert og nettbasert utdanning. Fagskolelærere kan også ta treårig yrkesfaglærerutdanning (bachelor) - med muligheten til å ta en master senere. Begge utdanningene er nasjonale, offentlig godkjente lærerutdanninger med egne rammeplaner, nasjonale retningslinjer og omfattes av finansieringssystemet for høyere utdanning³.

PPU-Y tilbys på en rekke universiteter og høyskoler over hele Norge, mens YFL tilbys bare ved NTNU i Trondheim og ved OsloMet. Studiene kan tas på heltid (YFL) og deltid. Disse lærerutdanningene er innrettet mot ungdomstrinnet og videregående opplæring. I alt er det syv nasjonale lærerutdanninger som er rettet mot skolen i tillegg til barnehagelærerutdanningen. Felles for lærerutdanningene er at de omfattes av nasjonale rammeplaner, nasjonale retningslinjer og er plassert i ulike finansieringskategorier for høyere utdanning.

Det finnes i dag flere offentlig godkjente lærerutdanninger. Selv om det hadde vært optimalt med en egen lærerutdanning for fagskolelærere, vurderer arbeidsgruppen det som lite realistisk å utvikle en lærerutdanning med egen rammeplan for fagskolelærere i tillegg til de som allerede finnes. Samtidig er det viktig å få på plass en utdanning som er godt plassert i finansieringskategoriene og at det avsettes midler til studieplasser. En mulighet kan være å revidere rammeplanen til PPU-Y for å tilpasse lærerutdanningen til fagskolen. Selv om PPU/PPU-Y er rettet mot ungdomstrinnet og videregående opplæring, mener arbeidsgruppa at rammeplanene med relativt enkle grep kan revideres slik at utdanningen også blir relevant for fagskolen og svarer til fagskolelæreres kompetansebehov.

2.2 Tilpassing til nasjonal rammeplan

Rammeplanen til PPU-Y består av 30 studiepoeng pedagogikk og 30 studiepoeng yrkesdidaktikk. Ved en revidering må læringsarbeid i fagskolen tas inn i rammeplanen og i retningslinjene til PPU-Y. Undersøkelsen OsloMet utførte før de startet arbeidet med utviklingen av et pedagogisk tilbud viste at fagskolelærere særlig ønsker at voksenpedagogikk, praktiske didaktiske ferdigheter og undervisningskompetanse bør vektlegges. I tillegg blir relevant lovverk for fagskolen viktig i utdanningen. Dette er emner som bør skrives inn i rammeplanen og retningslinjene til PPU-Y.

³ Universitet og høyskolerådet - Lærerutdanning

2.3 Deltid, nett- og samlingsbasert utdanning

I undersøkelsen til OsloMet kom det frem at fagskolelærere ønsker deltid samt nett- og samlingsbaserte studier. Dagens PPU-Y er samlingsbasert og tilbys som deltid over to år og vil etter arbeidsgruppas vurdering kunne møte et slikt behov.

Arbeidsgruppa anbefaler at Universitets- og høyskolerådet Lærerutdanning (UHR- LU) involveres i arbeidet med å revidere rammeplanen for PPU/PPU-Y. UHR-LU er en fagstrategisk enhet i Universitets- og høyskolerådet som har ansvar for å samordne og styrke kvalitet og forskning i norsk lærerutdanning. UHR-LU har ansvar for de nasjonale retningslinjene for alle lærerutdanningene. Retningslinjene er utviklet av fagmiljøene, gir viktige føringer og skal være til hjelp for institusjonenes utarbeidelse av egne programplaner og fagplaner. Det er viktig at fagskolesektoren involveres sterkt i arbeidet med revideringen av rammeplanen.

2.4 Modulbasert utdanning

Nasjonalt fagskoleråd ga i møte i mars 2020 et sterkt signal om at det bør legges til rette for at et pedagogisk tilbud eller lærerutdanning for fagskolelære bør være modulbasert. Som pekt på tidligere i rapporten, er en andel fagskolelærere ansatte i små stillingsbrøker og kombinerer undervisningsstillingen med annet yrke i næringen. Denne praksisen er en del av fagskolens egenart og gjør det mulig for fagskolene å tilknytte seg høy kompetanse innen en rekke fagområder. Moduler vil gjøre det lettere å tilpasse opplæringen til fagskolelærernes arbeidssituasjon, forutsatt at den enkelte lærer og fagskole har mulighet til å velge hvilke moduler som skal tas og over hvor lang tid. Dagens PPU/PPU-Y er emnebasert, men er ikke modulisert. Arbeidsgruppen mener derfor det kan være en fordel at en revidering av rammeplanen for PPU-Y legger opp til at fagskolelærere kan ta PPU-Y gjennom moduler.

2.5 Finansiering av utdanningen

Å revidere rammeplanen til PPU-Y slik at den tilpasses lærere i fagskolen er en løsning som vil sikre at utdanningen innplasseres i finansieringssystemet for høyere utdanning. For å bli fullfinansiert, må lærerutdanningen tilpasses gjeldene finansieringssystem for høyere utdanning. Alle offentlige godkjente lærerutdanninger omfattes av finansieringssystemet for høyere utdanning. I finansieringssystemet er det seks ulike utdanningskategorier, hvor A er høyest og F er lavest. Kategoriinndelingen skal kompensere for kostnadsforskjeller mellom de ulike utdanningene. PPU og PPU-Y er innplassert i kategori D⁴.

2.6 Praksis i utdanningen

Praksis er en helhetlig del av rammeplanen for PPU/PPU-Y og har et omfang på 60 arbeidsdager. Praksisopplæringen må være veiledet, vurdert og variert og inngå som en del av emnegruppene i rammeplanen. Det blir viktig at praksisopplæringen i hovedsak gjennomføres i fagskolen.

2.7 Hvem skal undervise PPU-Y?

Hvis rammeplanen for PPU-Y revideres for å tilpasse fagskolelærere, bør det være et krav at undervisningspersonale/fagskolelærere må ha solid praksis fra fagskolen. Undervisningspersonell i relevante profesjons- og yrkesfagutdanninger kan benyttes som lærerutdannere i en overgangsperiode. Arbeidsgruppen mener det på sikt bør åpnes for at fagskolene selv kan ta ansvar for å tilby deler av utdanningen.

⁴ https://dbh.nsd.uib.no/styringsdata/finans_kategorier_htmlrapport.action?undermeny=finans_kategorier

2.8 Opptakskrav

Dagens opptakskrav til PPU-Y er et av følgende:

- Relevant profesjonsrettet bachelorutdanning og minimum to års relevant yrkespraksis.
- Fag/svennebrev eller annen fullført treårig yrkesutdanning på videregående nivå to års relevant yrkesteoritisk utdanning utover videregående skoles nivå og minimum fire års yrkesrelevant praksis.

Arbeidsgruppen mener dette kan være et utgangspunkt for opptak til PPU-Y for fagskolelærere, men opptakskravene bør vurderes på nytt for fagskolelærere.

3 Tilbud utviklet ved OsloMet

OsloMet har utviklet et pedagogisk tilbud for fagskolelærere i samarbeid med fagmiljøet ved NTNU. Tilbudet gir 30 (15+15) studiepoeng i pedagogikk og yrkesdidaktikk og går som deltid over ett år. I undersøkelser som ble gjennomført som en del av forarbeidet kom det frem at et stort flertall av respondentene mente at et omfang på 60 studiepoeng, som tilsvarer PPU/PPU-Y, ville bli for omfattende. Bakgrunnen var at de fleste lærere som trenger et pedagogisk tilbud er i deltidsstillinger i private fagskoler, og vil ha begrenset mulighet og motivasjon til å fullføre et studium på 60 studiepoeng ved siden av jobb. Modellen som OsloMet utviklet hadde som mål at lærere kunne starte med pedagogikk rettet mot fagskolen (30 stp.) og få innpassing til PPU og tilsvarende fritak dersom de tilfredsstillende opptakskravene til PPU. Studiet er organisert med en kombinasjon av samlinger på campus og nettstudier. Egen fagskole brukes som læringsarena fremfor tradisjonelle praksisperioder.

OsloMet har også utviklet et deltidsstudium med pedagogikk for undervisnings- og læringsarbeid som gir 30 studiepoeng, tas over ett år og kjøres som en pilot ved fagskolen i Haugaland. Studiet legger opp til at studentene kan ha praksisen i fagskolen. Tilbudene er ikke nasjonale godkjente lærerutdanninger, og er ikke rammefinansierte.

Arbeidsgruppa mener at modellen som OsloMet har utviklet i samarbeid med NTNU kan være et utgangspunkt for en videre utvikling hvis utdanningen skrives inn i rammeplanen for PPU/PPU-Y og pensum tilpasses pedagogikk rettet mot voksne studenter.

4 Pedagogiske tilbud som fagskolene leverer

Noen fagskoler har utviklet egne pedagogiske tilbud til sine ansatte. Dette har tiltatt med statlige satsinger hvor også de private skolene har fått midler. Innholdet bør vurderes i et arbeid med å revidere rammeplanen for PPU/PPU-Y for å inkludere fagskolen. Det bør også i fremtiden være mulig for fagskolene å selv tilby pedagogiske utdanninger.

4.1 Minimumskrav til pedagogisk opplæring for lærere i maritime fag

Opplæringen dekker minimums kravene til opplæring av instruktører/lærere som skal undervise i STCW-konvensjonsfag i henhold til STCW A-I/6 og A-I/8 og IMO modellkurs 6.09.

<https://www.sdir.no/sjofart/sjofolk/utdanning/sok-om-godkjenning-som-utdanningsinstitusjon-eller-kurssenter/>

Kurset gjennomføres på minimum 40 timer og skal gi innsikt i bakenforliggende regelverk og standarder, nasjonalt og internasjonalt. Forståelse og innsikt i pedagogisk teori og metode er viktig, samt kunnskap om måter å drive undervisning på og repetisjon av undervisningsteknikker.

4.2 Kurs i pedagogikk Fagskolen Kristiania

Kurset er en innføring i det å være lærer ved fagskolen og skal være med på å styrke den pedagogiske kompetansen, spesielt innen undervisning på nett og i bruk av digitale læringsverktøy. Det er også fokus på voksenopplæring. Kurset tar opp noen utvalgte temaer innenfor pedagogikk og didaktikk som tilsammen vil gi deg en helhetlig forståelse for hvilke kompetanser en god pedagog må inneha, og hva lærerrollen innebærer. Gjennom kurset skal man lære å planlegge, gjennomføre og vurdere undervisnings- og lærerarbeid både i fysiske og digitale klasserom. Kurset skal også bidra til å utvikle refleksjon over egen undervisning og de sentrale utfordringer som er relevante for lærerrollen. Kurset er tilpasset den som allerede underviser i fagskolen, og det legges vekt på å bruke egne praktiske erfaringer inn i læringsarbeidet.

Kurset er organisert over 12 uker, det er nettbasert og består av følgende moduler:

Modul 0	Fagskole - samfunnsmandat og egenart
Modul 1	Læringsteorier Læringsutbyttebeskrivelser, læringsmål, taksonomi og vurderingskriterier Veiledning og vurdering
Modul 2	Læringsmiljø Planlegging, gjennomføring og evaluering av undervisning Verktøykasse Oppsummering

Egen arbeidsplass brukes som lærings- og praksisarena, og man må regne med å bruke 2-3 timer i uken på kurset.

4.3 Kurs i nettpedagogikk for fagskoler ved Fagskolen i Vestfold og Telemark

Fagskolen i Vestfold og Telemark tilbyr kurs i praktisk innføring i pedagogikk og didaktikk som er tilrettelagt for fagskoler. Kurset gjennomføres på nett.

Kurset er organisert som åtte nettsamlinger á 2 timer fordelt over et halvt år. Det er lagt opp til egenaktivitet både individuelt og i grupper mellom nettsamlingene.

Innhold

1. Teknologien og hvordan bruke den. Introduksjon til kurset.
2. Pedagogisk grunnlag
3. Didaktisk modell
4. Strukturering av kurs og studier
5. Design av nettsamlinger
6. Læringsaktiviteter
7. Tilbakemelding og vurdering
8. Oppfølging og evaluering

Kilde: Informasjon fra skolen

4.4 Fagskolen Hordaland, e-Prosjektet «Økt kvalitet i undervisning med digital satsing»

Kunnskapsdepartementet (KD) delte for første gang ut midler til kvalitetsutvikling av fagskoleutdanningen i 2017. Hordaland fikk tildelt kr 3 971 143,- til prosjektet *Økt kvalitet i undervisningen med digital satsing*.

Prosjektets hovedmål er å øke kvaliteten på fagskoleutdanningen, og tilby en godkjent utdanning som svarer til arbeidslivets behov og krav i fagskoletilsynsforordningen, ved å foreta følgende tiltak:

Utvide undervisningspersonalets kompetanse i nettpedagogikk og bruk av digitale verktøy. Få på plass nødvendig utstyr for å utvikle et pedagogisk opplegg som sikrer god veiledning og oppfølging av studentene, både som gruppe og individ, ved hjelp av digitale hjelpemiddel som muliggjør dette.

Et viktig mål er å tilrettelegge for økt studentaktivitet og mer effektiv læring gjennom fleksible kommunikasjons- og læringsverktøy:

- Utvide anvendelsen av verktøy som kan fremme bruken av lærerstyrte aktiviteter på nett og sørge for en bedre organisert og systematisert samhandling både mellom studenter og med lærer.
- Sikre systematikk og forutsigbarhet i veiledningssituasjonen til studentene, særlig med tanke på betydningen underveisvurdering har i studiet.
- Forebygge frafall gjennom tettere oppfølging og aktivisering.
- Tilrettelegge for samarbeid mellom studiesteder og med næringsliv.

Kilde: Informasjon fra skolen

4.5 MARKOM FS tiltak F61 Kompetanseheving i studieteknikk for lærerne i fagskolen, Fagskolen i Hordaland

MARKOM FS tiltak F61 bygger på Fagskolen Hordaland sitt *e-Prosjektet «Økt kvalitet i undervisning med digital satsing»* og er en videreføring av arbeidet som ble utført ved skolen.

I Fafo-rapporten *Maritim kompetanse i en digital fremtid* (Andersen, Bjørnset og Rogstad, 2019) stilles det spørsmål ved i hvilken grad de maritime utdanningsinstitusjonene er rustet til å møte endringer i utdanningen som følge av digitalisering. Ett skritt i riktig retning er et fokus på hvordan en kan lære med og gjennom digitale verktøy.

Målet med tiltaket er å heve lærere ved maritime fagskoler sin kompetanse innen studieteknikk og bruk av digitale verktøy i læring og undervisning. Det vil være et fokus å ta i bruk de muligheter den teknologiske utviklingen gir for å aktivisere studenter i egen læringsprosess.

De tilbyr kurs med fokus på digital studieteknikk og pedagogisk bruk av digitale verktøy i undervisning. Kurset startet høsten 2019 og blir gjennomført som nettkurs med webinarer, nettmøter og tilgang til digitale læringsressurser. I tillegg vil det bli avholdt én fysisk samling, høsten 2020, der det vil være fokus på erfaringsutveksling mellom deltagerne. Deltagerne vil bli utfordret til å teste ut ulike verktøy og metoder. Gjennomført kurs fører frem til et kursbevis.

4.6 Utviklingsmidler til høyere yrkesfaglig utdanning 2020

Prosjektet *Utdanning 2020 - UMFAG- 2020/10007* gir tilsagn om midler kr 4 920 000. Målet er å heve kompetansen i pedagogisk bruk av IKT ved de ulike maritime fagskolene, og sikre en felles forståelse for pedagogisk bruk av digitale verktøy i undervisning og læring i fagskolesektoren. Gjennom prosjektet skal skolen få tilgang til ressurser som muliggjør kompetanseheving og sertifisering av nye lærere.

Digitale ferdigheter er identifisert som en av de viktigste områdene for kompetanseheving for maritimt personell, blant annet med innføring av autonome skip og økt digitalisering. Som det pekes på i stortingsmeldingen *Fagfolk for fremtiden*, kan digitalisering både bidra til å gi studentene praksisnær utdanning, og muliggjøre faglig oppdatering for de ansatte.

Innenfor maritim utdanning generelt er digitalisering et satsningsområde, og det meldes om behov for en digital kompetanseheving innen flere og ulike områder, også grunnleggende digital kompetanse.

En mer digitalisert tilbud vil både gi relevant digital kompetanse og gjøre utdanningen mer tilgjengelig for flere studenter. Det å styrke den digitale kompetansen blant lærere og fagmiljøene ved institusjonene, slik som dette prosjektet legger opp til, vil også styrke studentenes læring innen digitale ferdigheter.

Fleksible utdanningsformer kan være med på å styrke samarbeidet mellom utdanningsinstitusjonene og arbeidslivet gjennom videoforelesninger, shipboard training, bruk av autentiske prosedyrer og øvelser, problemløsende studentarbeid, simulatorer, osv. På samme måte kan de også gjøre det mulig for personer i arbeidslivet å få ny kunnskap gjennom lett tilgjengelig utdanning. Er et samarbeidsprosjekt mellom:

- Fagskolen i Agder
- Fagskolen i Hordaland
- Fagskolen i Kristiansund
- Fagskolen i Sogn og fjordane
- Fagskolen i Troms
- Fagskolen i Ålesund
- Nordland fagskole Trondheim fagskole

4.7 Kunstfagskolene ved Forum for kunstfaglig utdanning, utviklingsmidler til «Pedagogikk for kunstfagskolene»

Kunnskapsdirektoratet (KD) tildelte utviklingsmidler kr 1 200 000,- i 2018/19. 20 lærere fra seks kunstfagskoler tok 15 studiepoeng ved OsloMet, Pedagogikk for undervisnings og læringsarbeidet i fagskolen, PEDFO6100. Studiet ble til dels tilpasset kunstfagskolene ved valg av pensumslitteratur og emnene som ble behandlet på de to fysiske samlingene i utdanningen. I etterkant av utdanningen gjennomførte både OsloMet og prosjektet anonyme undersøkelser. Prosjektets undersøkelse med 19 informanter viser at lærernes vurdering av det faglige utbytte var høyt og høyere enn forventningene de hadde på forhånd, de var blitt mer selvstendige innen pedagogikk og de hadde endret undervisningsmetoder. Respondentene uttrykker i mindre grad behov for ytterligere etterutdanning innen pedagogikk, men i stor grad vilje til å delta på andre faglige relevante kurs.

5 Krav til pedagogisk kompetanse i UH-sektoren

Det kan være relevant å se på de krav som stilles til pedagogisk kompetanse for underviserne i UH-sektoren, fordi både fagskolesektoren og UH-sektoren underviser voksne studenter og er tertiærutdanning.

5.1 Formelle krav til pedagogisk kompetanse

De formelle kravene stilles i Forskrift om ansettelse og opprykk i undervisnings- og forskerstillinger. Mest nærliggende og med tydeligst formulerte krav er til førsteamanuensis i §1-4 (3). «Søkere skal bedømmes, men ikke rangeres, på om de oppfyller følgende krav: Gjennomført eget program (minimum 200 timer)/relevante kurs og egen praktiske undervisning, og opparbeidet grunnleggende ferdigheter innen planlegging, gjennomføring, evaluering og utvikling av undervisning og veiledning (grunnleggende kompetanse for undervisning og veiledning på universitets- og høyskolenivå). Ferdighetene skal dokumenteres i form av en systematisk og samlet fremstilling som vurderes ved institusjonene.»

Kravet er altså 200 timer, omregnet til studiepoeng tilsvarer dette cirka 10 studiepoeng.

5.2 Organiseringen av kurs i pedagogisk kompetanse

UH-sektoren er i en prosess for å tilpasse seg endringen som kom i Forskrift om ansettelse og opprykk hvor kravene til pedagogisk kompetanse økte fra 100 til 200 timer i 2018. Noen institusjoner har egne studier for sine ansatte hvor læringsutbytte blir målt med eksamen og det gis studiepoeng. Ved noen institusjoner er dette et 15stp studium, andre har flere moduler på 10 stp. UiO og NTNU har kurs hvor deltagerne får diplom, kursene er bygd opp av grunnmoduler, valgbare moduler og avsluttende moduler. Institusjonene godkjenner hverandres kurs som relevant læringsutbytte i forhold til kravet.

UiO har laget en Kunnskapsbank, en digital ressurs portal med forelesninger, litteraturhenvisninger m.m. slik at kapasitetsproblem ved kursene ikke skal hindre ansatte fra å tilegne seg relevant og tiltrengt kunnskap og egenstudier.⁵

5.3 Finansiering og dokumentasjon av kurs i pedagogisk kompetanse

Ved produksjon av studiepoeng mottar institusjonene i UH-sektoren tilskudd. Forskriften beskriver krav til kurs. Det har derfor blitt stilt spørsmål ved om det er riktig at UH -sektoren skal ha en økonomisk uttelling ved å utdanne egne ansatte. Samtidig så har den ansatte behov for at læringsutbyttet er formalisert i NKR/EQF og da er studiepoeng/credit points den mest effektive måten å dokumentere egen kunnskap.

For ansatte i Fagskolesektoren vil en pedagogisk utdanning i de aller fleste tilfeller tas ved en UH-institusjon og dette vil være en parallell til sektorens utdanning av pedagogisk kompetanse for grunnskolen og den videregående skolen. At studiet skal gi studiepoeng vil være en klar forventning for at læringsutbyttet skal kunne dokumenteres i NKR/EQF.

⁵ <https://uio.bibsys.no/courses/24>

6 Finansieringsordninger for fagskolelærere

Det er behov for gode finansieringsordninger både for fagskolelærere som ønsker å ta PPU-Y og kortere pedagogiske løp. Utdanningsdirektoratet har egen stipendordning for ansatte i undervisningsstillinger som ønsker å ta PPU/PPU-Y, og stipend for å rekruttere personer utenfor skolesektoren til yrkesfaglærerutdanning (PPU-Y eller YFL). Disse kan ta deler av praksisen på egen skole. Stipendet er på 116 000 for personer som tar PPU/PPU-Y. Denne muligheten gjelder imidlertid ikke for fagskolelærere som tar PPU/PPU-Y. Fagskolelærere faller heller ikke inn under stipendordningen til Utdanningsdirektoratet.

Arbeidsgruppen mener at fagskolelærere som ønsker å ta en godkjent lærerutdanning må få tilbud om tilsvarende finansierings- og stipendordninger som lærere i grunnsopplæring. Det må også utvikles gode ordninger for fagskolelærere som skal ta kortere pedagogiske løp.

Det er også behov for faste tilskuddsordninger slik at fagskolene kan utvikle og tilby egne pedagogiske tilbud.

7 anbefalinger

Arbeidsgruppa anbefaler:

- å styrke de formelle kravene til pedagogisk kompetanse for lærere i fagskolen.
- at det bør utvikles pedagogiske tilbud for fagskolelærere som vektlegger voksenpedagogikk, praktiske didaktiske ferdigheter, nettpedagogikk og undervisningskompetanse i tillegg til relevant lovverk for fagskolen (se også beskrivelser i kapittel 4).
- at tilbudet tilbys som et deltidsstudium og bør være samlings- og nettbasert.
- at rammeplanen for PPU-Y bør revideres for å ivareta læringsarbeid i fagskolen. Med en rammeplan blir utdanningen plassert i en finansieringskategori og det avsettes midler til studieplasser. At utdanningen er en del av finansieringssystemet for høyere utdanning vil sikre kvalitet, forutsigbarhet og anerkjennelse.
- å vurdere modellen som OsloMet har utviklet i samarbeid med NTNU som et utgangspunkt for videreutvikling til en formell lærerutdanning for fagskolelærere forutsatt at den skrives inn i rammeplanen for PPU-Y.
- at fagskolelærere i faste og store stillinger får tilbud om PPU-Y for fagskolelærere etter at rammeplanen revideres.
- at PPU-Y organiseres i moduler/emnegrupper og hvor det gis mulighet for at lærere i mindre stillinger kan fullføre enkeltmoduler. Dermed vil flere lærere i fagskolen kunne fullføre et pedagogisk tilbud uavhengig av bakgrunn, utdanning og stillingsstørrelse.
- at fagskolelærere i fast stilling bør ha en minimum pedagogisk kompetanse på 10 studiepoeng eller 200 timers grunnleggende utdanning/kurs.
- at fagskoler bør kunne tilby pedagogiske utdanninger/kurs for fagskolelærere og at det på sikt bør åpnes for at fagskolene selv kan ta ansvar for å tilby fagskolerelevante deler av PPU-Y, dersom rammeplanen revideres.
- at det gis gode stipendordninger for fagskolelærere som tar PPU-Y og tilskuddsordninger for fagskoler som tilbyr pedagogiske utdanninger/kurs.
- at forskningen på pedagogikk i fagskolesektoren styrkes da det er lite relevant forskning på området i dag.

8 Litteraturliste

OsloMet Rapport 2018 nr 7: Kompetanse og kompetansebehov i fagskolene, Rønnaug H. Lyckander og Sidsel Øiestad Grande

Meld.St. 9 (2016-2017) Fagfolk for fremtiden – fagskoleutdanning.

NOU 2014:14 Fagskolen – Et attraktivt utdanningsvalg

Meld.St. 14 (2019 –2020) Kompetansereformen - Lære hele livet

Lov om høyere yrkesfaglig utdanning (fagskoleloven)

Lov om universiteter og høyskoler (universitets- og høyskoleloven)

Forskrift om tilsyn med kvalitet i fagskoleutdanning (Fagskoletilsynforskrift)

Tilstandsrapport for høgare yrkesfaglig utdanning 2019, Diku rapportserie 2019

Tilstandsrapport for høgare yrkesfaglig utdanning 2020, Diku rapportserie 2020

Nasjonale retningslinjer for praktisk pedagogisk utdanning for yrkesfag (PPU-Y)

Forskrift om rammeplan for praktisk pedagogisk utdanning for yrkesfag (PPU-Y)

Utdanningsdirektoratet.no

Database for statistikk om høgare utdanning

Universitets- og høyskolerådet- lærerutdanning (uhr.no)

Forskrift om ansettelse og opprykk i undervisnings- og forskerstillinger

Fafo-rapporten Maritim kompetanse i en digital fremtid

DET KONGELIGE
KUNNSKAPSDEPARTEMENT

Nasjonalt fagskoleråd

Deres ref

Vår ref

Dato

20/3303-1

11. juni 2020

Invitasjonsbrev til innspill og dialog Strategi for høyere yrkesfaglig utdanning 2021

Regjeringen skal legge fram en strategi for høyere yrkesfaglig utdanning i løpet av 2021. I strategien vil regjeringen oppsummere status for høyere yrkesfaglig utdanning siden fagskolemeldingen og peke ut en tydelig retning videre for sektoren.

Strategien har bakgrunn i Meld. St. 9 (2016– 2017) Fagfolk for fremtiden. Fagskoleutdanning (fagskolemeldingen). Fagskolesektoren har i ettertid vært i sterk utvikling og har på relativt kort tid fått en ny lov med forskrift, en tilskuddsordning for driftsmidler og en tilskuddsordning for utviklingsmidler. En arbeidsgiverundersøkelse bestilt av Kunnskapsdepartementet viser at det er et stort behov for fagskoleutdannede i arbeidslivet.

Regjeringen ønsker at fagskolesektoren skal vokse i tråd med etterspørselen fra arbeidslivet, samtidig som kvaliteten på tilbudene beholdes og videreutvikles.

Departementet vil med dette varsle at det legges opp til åpen dialog og medvirkning til arbeidet med strategien som er planlagt ferdig våren 2021. Vi planlegger for ulike måter å få innspill og ha dialog med sentrale aktører og interessenter for fagskolesektoren og høyere yrkesfaglig utdanning, og vil ta nærmere kontakt for konkrete møter til høsten så snart vi har en plan på plass.

Postadresse
Postboks 8119 Dep
0032 Oslo
postmottak@kd.dep.no

Kontoradresse
Kirkeg. 18
www.kd.dep.no

Telefon*
22 24 90 90
Org.nr.
872 417 842

Avdeling
Avdeling for
videregående
opplæring, fagskole
og kompetansepolitikk

Saksbehandler
Dagfinn Hertzberg
22 24 75 33

Kontaktpersoner i departementet er:

Dagfinn Hertzberg, prosjektleder: Dagfinn.hertzberg@kd.dep.no
Kjersti Gauden, prosjektmedarbeider, Kjersti.Gauden@kd.dep.no

Med hilsen

Anne Catrine Hjertaas (e.f.)
avdelingsdirektør

Dagfinn Hertzberg
seniorrådgiver

Dokumentet er elektronisk signert og har derfor ikke håndskrevne signaturer

DET KONGELIGE
KUNNSKAPSDEPARTEMENT

Ifølge liste

Deres ref

Vår ref

Dato

20/4032-2

26. august 2020

Høring - Forslag til endringer i fagskoleloven og fagskoleforskriften

Kunnskapsdepartementet sender med dette forslag til endringer i lov om høyere yrkesfaglig utdanning (fagskoleloven) og forskrift om høyere yrkesfaglig utdanning (fagskoleforskriften) på høring.

Høringsnotatet inneholder forslag om presisering av fagskoleutdanningens kunnskapsgrunnlag, endring i krav til fagskoleutdanningens omfang, opptak til kunstfaglige fagskoleutdanninger, bruk av falske dokumenter og krav om politiattest.

I fagskoleforskriften foreslår vi tekniske endringer i tråd med lovforslaget, herunder flytte regler fra forskriften til loven. I tillegg foreslår vi en bestemmelse som definerer hva som skal regnes som falske dokumenter og vitnemål.

Alle som ønsker det, kan gi høringsuttalelse ved bruk av den digitale løsningen på regjeringens hjemmesider: www.regjeringen.no/id2736956. Høringsuttalelsene er offentlige og vil bli publisert på regjeringens hjemmesider.

Vi ber om høringsuttalelser innen **27. november 2020**.

Med hilsen

Trude Wessel Eide (e.f.)
avdelingsdirektør

Mathilde Nordlie
rådgiver

Dokumentet er elektronisk signert og har derfor ikke håndskrevne signaturer

Postadresse
Postboks 8119 Dep
0032 Oslo
postmottak@kd.dep.no

Kontoradresse
Kirkeg. 18
www.kd.dep.no

Telefon*
22 24 90 90
Org.nr.
872 417 842

Avdeling
Juridisk avdeling

Saksbehandler
Mathilde Nordlie
22 24 75 95

Adresseliste

Abelia	P.b. 5490 Majorstua	0305	OSLO
Agder fylkeskommune			
Akademikerforbundet	Tollbugata 35	0157	OSLO
Akademikerne	Fridtjof Nansens plass 6	0160	OSLO
Ansgar Teologiske Høgskole	Fredrik Fransons vei 4	4635	KRISTIANSAND S
AOF Haugaland			
AOF Hordaland - Sogn og Fjordane			
AOF Norge	Youngs gate 11	0181	OSLO
AOF Østfold			
Arbeids- og sosialdepartementet	Postboks 8019 Dep	0030	OSLO
Arbeidsgiverforeningen Spekter	Pb. 7052 Majorstuen	0306	OSLO
Arkitektur- og designhøgskolen i Oslo	Postboks 6768 St. Olavs plass	0130	OSLO
Art Complexion makeup skole og kurscenter			
Association of Norwegian Students Abroad	Storgt. 19	0184	OSLO
Atlantis Medisinske Høgskole	Postboks 4290 Nydalen	0402	OSLO
Barne- og familiedepartementet	Postboks 8036 DEP	0030	OSLO
Barratt Due musikk institutt	Postboks 5344 Majorstuen	0304	OSLO
Bergen Arkitekt høgskole	Postboks 39	5841	BERGEN
Beverage Academy AS			
Bibliotekarforbundet	Postboks 431 Sentrum	0103	OSLO
Bjørknes høyskole	Lovisenberggt. 13	0456	OSLO
Bodin videregående skole og maritime fagskole			
Bårdar Akademiet AS	Rosenkrantz' gate 22	0160	OSLO
Centric IT Academy			
Chr. Thams fagskole			
Datatilsynet	Postboks 458 Sentrum	0105	OSLO
Delta	Pb. 9202 Grønland	0134	OSLO
Den norske Forleggerforening			

Den Norske Jordmorforening	Tollbugaten 35	0157	OSLO
Den norske legeförening	Postboks 1152 Sentrum	0107	OSLO
Den norske tannlegeforening	Postboks 2073 Vika	0125	OSLO
Den norske veterinärforening	Postboks 6783 St. Olavs plas	0130	OSLO
Designinstituttet	Postboks 104 Torshov	0412	OSLO
Det tverrfaglige kunstinstitutt i Bærum	Postboks 199	1319	BEKKESTUA
Direktoratet for internasjonalisering og kvalitetsutvikling i høyere utdanning	Postboks 1093	5809	BERGEN
Direktoratet for samfunnssikkerhet og beredskap	Postboks 2014	3103	TØNSBERG
Dronning Mauds Minne Høgskole for barnehagelærerutdanning	Thronnd Nergaards veg 7	7044	TRONDHEIM
Dykkerutdanningen ved Høgskulen på Vestlandet			
Dysleksi Norge			
Econa	Postboks 1869 Vika	0124	OSLO
Einar Granum kunstfagskole	Maridalsveien 17c	0178	OSLO
Emergence School of Leadership			
European Helicopter Center AS			
Fabrikken Asker Kunstfagskole	Postboks 4	1389	HEGGEDAL
Fagskole Helse og miljø			
Fagskolen Aldring og helse			
Fagskolen for bokbransjen	Øvre Vollgt. 15	0158	OSLO
Fagskolen i Hordaland			
Fagskolen i Kirkenes			
Fagskolen i Kristiansand			
Fagskolen i Kristiansund			
Fagskolen i Troms av. Nord-Troms videregående skole			
Fagskolen i Vestfold			
Fagskolen i Østfold			
Fagskolen i Ålesund			

Fagskolen Innlandet	Teknologiveien 12	2815	GJØVIK
Fagskolen Oslo Akershus			
Fagskolen Telemark			
Fagskolen Tinius Olsen			
avd. Harstad tekniske			
fagskole Fagskolen Troms			
avdeling Tromsø Fagskolen			
Troms			
Fagskolen i Sogn og			
Fjordane			
Fashion Mode AS			
Fellesorganisasjonen	Pb. 4693 Sofienberg	0506	OSLO
Finansdepartementet	Postboks 8008 Dep	0030	OSLO
Fiskebåtredernes Forbund			
Fjellhaug Internasjonale	Sinsenvn. 15	0572	OSLO
Høgskole			
Fleksibel utdanning Norge	Lilleakerveien 23	0283	OSLO
Folkehelseinstituttet	Postboks 4404	0403	OSLO
	Nydalen		
Folkehøgskolerådet	Postboks 420	0103	OSLO
	Sentrum		
Folkeuniversitetets			
helsefagskole			
Forbrukerombudet	Sandakerveien 138	0484	OSLO
Forbrukerrådet	Postboks 4595	0404	OSLO
Forskerforbundet	Postboks 1025	0104	OSLO
	Sentrum		
Forsvarets høgskole	Postboks 800,	2617	LILLEHAMMER
	Postmottak		
Forsvarsdepartementet	Postboks 8126 Dep.	0032	OSLO
Fredrikstad FagAkademi AS			
Frelsesarmeens offisersskole	Strandpromenaden	1516	MOSS
AS	179		
Fylkesmannen i Agder	Postboks 788 Stoa	4809	ARENDAL
Fylkesmannen i Innlandet			
Fylkesmannen i Møre og	Fylkeshuset	6404	MOLDE
Romsdal			
Fylkesmannen i Nordland	Statens hus	8002	BODØ
Fylkesmannen i Oslo og			
Viken			
Fylkesmannen i Rogaland	Postboks 59	4001	STAVANGER
Fylkesmannen i Troms og			
Finnmark			

Fylkesmannen i Trøndelag	Postboks 2600	7734	STEINKJER
Fylkesmannen i Vestfold og Telemark			
Fylkesmannen i Vestland			
Gauldal fagskole			
Hadsel videregående skole og fagskole			
Hald Internasjonale Senter	Halseveien 37	4517	MANDAL
Handelshøyskolen BI		0442	OSLO
Helse Midt-Norge RHF	Postboks 464	7501	STJØRDAL
Helse Nord	Postboks 1445	8038	BODØ
Helse- og omsorgsdepartementet	Postboks 8011 Dep	0030	OSLO
Helse Sør-Øst RHF	Postboks 404	2303	HAMAR
Helse Vest RHF	Postboks 303 Forus	4066	STAVANGER
Helsedirektoratet	Pb. 7000 St. Olavs plass	0130	OSLO
Hordaland helsefagskole			
Hovedorganisasjonen Virke	Boks 2900 Solli	0230	OSLO
Høgskolen i Innlandet	Postboks 400	2418	ELVERUM
Høgskolen i Molde	Postboks 2110	6402	MOLDE
vitenskapelig høgskole i logistikk			
Høgskolen i Østfold		1757	HALDEN
Høgskulen for landbruk og bygdeutvikling	Arne Garborgsveg 22	4340	BRYNE
Høgskulen i Volda	Postboks 500	6101	VOLDA
Høgskulen på Vestlandet	Postboks 7030	5020	BERGEN
Høyskolen for Dansekunst	Marstrandgata 8	0566	OSLO
Høyskolen for Ledelse og Teologi	Micheletsvei 62	1368	STABEKK
Høyskolen for yrkesfag AS			
Høyskolen Kristiania	PB 1190 Sentrum	0107	OSLO
Imageakademiet			
Innlandet fylkeskommune			
Innovasjon Norge			
Institutt for helhetsmedisin			
Integrerings- og mangfoldsdirektoratet	Postboks 212 Sentrum	0103	OSLO
International Stunt Academy as			
Justis- og beredskapsdepartementet	Postboks 8005 Dep	0030	OSLO

Karmsund videregående skole			
Klima- og miljødepartementet	Postboks 8013 Dep	0030	OSLO
Kommunal- og moderniseringsdepartementet	Postboks 8112 Dep	0032	OSLO
Kompetanse Norge	Postboks 236 Sentrum	0103	OSLO
Kriminalomsorgens utdanningscenter			
Kriminalomsorgsdirektoratet	Kriminalomsorgens dokumentcenter, Postboks 694	4305	SANDNES
Kulturdepartementet	Postboks 8030 Dep	0030	OSLO
Kunst og Design College			
Kunsthøgskolen i Oslo	Postboks 6853 St Olavsplass	0130	OSLO
Kunstscolen i Bergen	Møllendalsveien 8	5009	BERGEN
Kunstscolen i Rogaland	Birkelandsgate 2	4012	STAVANGER
Landbruks- og matdepartementet	Postboks 8007 Dep	0030	OSLO
Landsorganisasjonen i Norge	Youngsgate 11	0181	OSLO
Levanger Fagskole			
Likestillings- og diskrimineringsombudet	Postboks 9297 Grønland	0134	OSLO
Lillehammer Institute of Music Production Industries			
Lofoten maritime fagskole			
Lofoten reiselivfagskole			
Lovisenberg diakonale høgskole	Lovisenberggaten 15 B	0456	OSLO
Luftfartsskolen AS			
Lukas fagskole og kurscenter			
Maskinentreprenørenes Forbund – MEF			
Menighetsbibelskolen	Boks 113	3201	SANDEFJORD
MF vitenskapelig høyskole for teologi religion og samfunn	Postboks 5144 Majorstua	0302	OSLO
Musikkteaterhøyskolen	Trondheimsveien 137	0570	OSLO
Møre og Romsdal fylkeskommune	Fylkeshuset	6404	MOLDE
Nasjonalt fagskoleråd			

Nasjonalt organ for kvalitet i utdanningen	Postboks 578	1327	LYSAKER
Nasjonalt utvalg for fagskoleutdanning i helse- og sosialfag			
Naturviterne	Keysersgate 5	0165	OSLO
Nettverk for private høyskoler	Postboks 5144 Majorstuen	0302	OSLO
NKI AS			
NLA Høgskolen	Postboks 74	5812	BERGEN
Nord studentsamskipnad	Postboks 1490	8049	BODØ
Nord universitet	Postboks 1490	8049	BODØ
Nordkapp maritime fagskole og vgs skole			
Nordland fagskole i helse-og sosialfag			
Nordland fylkeskommune	Fylkeshuset	8048	BODØ
Nordland kunst- og filmfagskole	Boks 49	8309	KABELVÅG
Nordland kunst- og filmfagskole	Boks 49	8309	KABELVÅG
Norges arktiske studentsamskipnad	Teorifagbygget Hus 2	9037	TROMSØ
Norges Bonde- og Småbrukarlag			
Norges Bondelag	PB 9354 Grønland	0135	OSLO
Norges Døveforbund	Grensen 9	0159	OSLO
Norges Fiskarlag			
Norges forskningsråd	Postboks 564	1327	LYSAKER
Norges grønne fagskole - Veia		2390	MOELV
Norges Handelshøyskole	Helleveien 30	5045	BERGEN
Norges Handikapforbund	Postboks 9217 Grønland	0134	OSLO
Norges idrettshøgskole	Postboks 4014 Ullevål Stadion	0806	OSLO
Norges Interiørskole AS			
Norges Juristforbund	Kr. Augustsgt. 9	0164	OSLO
Norges miljø- og biovitenskapelige universitet	Postboks 5003	1432	ÅS
Norges musikkhøgskole	Postboks 5190 Majorstua	0302	OSLO
Norges Rederiforbund			

Norges Sjøoffisersforbund			
Norges tekniske vitenskapsakademi	Lerchendal gård	7491	TRONDHEIM
Norges teknisk-naturvitenskapelige universitet		7491	TRONDHEIM
Norges yrkesakademi			
Noroff Fagskole AS			
Noroff høyskole	Postboks 2544	4678	KRISTIANSAND
Norsk barnebokinstittutt	Postboks 2674 Solli	0203	OSLO
Norsk Bibliotekforening	Malerhaugsveien 20	0661	OSLO
Norsk ergoterapeutforbund	Stortingsgata 2	0158	OSLO
Norsk Fotofagskole			
Norsk Fysioterapeutforbund	Postboks 2704 St. Hanshaugen	0131	OSLO
Norsk Gestaltinstitutt AS	Kjørbokollen 30	1337	SANDVIKA
Høgskole			
Norsk Hestesenter			
Norsk jernbaneskole			
Norsk Kulturskoleråd		7491	TRONDHEIM
Norsk Lektorlag	MBE 326, Pb. 1 Youngstorget	0028	OSLO
Norsk presseforbund	Postboks 46, Sentrum	0101	OSLO
Norsk psykologforening	Pb. 419 Sentrum	0103	OSLO
Norsk senter for menneskerettigheter	Postboks 6706 St. Olavs plass	0130	OSLO
Norsk tjenestemannslag	Møllergata 10	0179	OSLO
Norske Fag- og Friskolers Landsforbund	Postboks 84, Laksevåg	5847	BERGEN
NORTRAIN Norwegian Drilling Academy AS			
NSKI Høyskole			
Nærings- og fiskeridepartementet	Postboks 8090 Dep	0032	OSLO
Næringslivets Hovedorganisasjon	P.b. 5250 Majorstua	0303	OSLO
Olje- og energidepartementet	Postboks 8148 Dep.	0033	OSLO
Organisasjon for norske fagskolestudenter			
Oslo kommune	Rådhuset	0037	OSLO
Oslo kommune – Utdanningsetaten	Postboks 6127 Etterstad	0602	OSLO

OsloMet – storbyuniversitetet			
Parat	Postboks 9029 Grønland	0134	OSLO
Pilot Flight Academy AS			
Politidirektoratet	Postboks 2090 Vika	0125	OSLO
Riksrevisjonen	Postboks 6835 St. Olavs plass	0130	OSLO
Rogaland fylkeskommune	Postboks 130	4001	STAVANGER
Rådet for offentlige fagskoler			
Samarbeidsrådet for yrkesopplæring	Postboks 9359 Grønland	0135	OSLO
Sametinget	Ávjovárgeaidnu 50	9730	KARASJOK
Samferdselsdepartementet	Postboks 8010 Dep	0030	OSLO
Samfunnsviterne	Kr. Augustsgt. 9	0164	OSLO
Samfunnsøkonomene	Postboks 1917 Vika	0124	OSLO
Samisk høyskole	Hánnoluohkká 45	9520	KAUTOKEINO
Samskipnadsrådet	c/o SiO, Postboks 94 Blindern	0314	OSLO
Sintef Teknologiledelse /STEP	Hammersborg torg 3	0179	OSLO
Sjøfartsdirektoratet	Postboks 2222	5509	HAUGESUND
Skolelederforbundet	Postboks 431 Sentrum	0103	OSLO
Skolenes landsforbund	Torggata 12	0181	OSLO
Skrivekunstakademiet	Georgernes Verft	5011	BERGEN
STAFO	Postboks 9038 Grønland	0134	OSLO
Statens helsetilsyn	Postboks 231 Skøyen	0213	OSLO
Statens lånekasse for utdanning	Postboks 430 Alnabru	0614	OSLO
Statens råd for likestilling av funksjonshemmede	Postboks 8113 Dep	0032	OSLO
Statistisk sentralbyrå	Postboks 2633 St. Hanshaugen	0131	OSLO
Stavanger offshore tekniske skole			
Steinerhøyskolen	Professor Dahls gate 30	0260	OSLO
Steinkjer fagskole			
Stiftelsen Rogaland Kurs og Kompetansesenter			
Stjørdal fagskole			

Studentsamskipnaden i Agder	Postboks 1864 Gimle	4686	KRISTIANSAND S
Studentsamskipnaden i Gjøvik Ålesund og Trondheim	Postboks 2460	7005	TRONDHEIM
Studentsamskipnaden i Indre Finnmark	Hannoluohkka 45	9520	KAUTOKEINO
Studentsamskipnaden i Innlandet	Gudbrandsdalsvegen 350	2624	LILLEHAMMER
Studentsamskipnaden i Molde	Postboks 2110	6402	MOLDE
Studentsamskipnaden i Stavanger	Postboks 8600 Forus	4036	Stavanger
Studentsamskipnaden i Sørøst-Norge			
Studentsamskipnaden i Volda	Postboks 278	6101	VOLDA
Studentsamskipnaden i Østfold		1757	HALDEN
Studentsamskipnaden i Ås		1432	ÅS
Studentsamskipnaden på Vestlandet			
Studentsamskipnaden SiO Sørlandets fagskole	Postboks 94 Blindern	0314	OSLO
Tekna - Teknisk-naturvitenskapelig forening	Postboks 2312 Solli	0201	OSLO
TISIP Fagskole			
Tone Lise Akademiet AS			
Treider Fagskoler AS			
Troms og Finnmark fylkeskommune			
Trondheim fagskole			
Trøndelag fylkeskommune	Pb 2560	7735	STEINKJER
Tunsberg Medisinske Skole			
Unge funksjonshemmede	Mariboegs gate 13	0183	OSLO
Unio	Stortingsgata 2	0158	OSLO
Unit - Direktoratet for IKT og fellestjenester i høyere utdanning og forskning	Abels gate 5A	7030	TRONDHEIM
Universitetet i Agder	Serviceboks 422	4604	KRISTIANSAND S
Universitetet i Bergen	Postboks 7800	5020	BERGEN
Universitetet i Oslo	Postboks 1072 Blindern	0316	OSLO
Universitetet i Stavanger		4036	STAVANGER

Universitetet i Sørøst-Norge	Postboks 235	3603	KONGSBERG
Universitetet i Tromsø – Norges arktiske universitet		9019	TROMSØ
Universitets- og høgskolerådet	Stortorvet 2	0155	OSLO
Universitetssenteret på Svalbard	Postboks 156	9170	LONGYEARBYEN
Utdanningsdirektoratet	Postboks 9359 Grønland	0135	OSLO
Utdanningsforbundet	Postboks 9191 Grønland	0134	OSLO
Utenriksdepartementet Vestfold og Telemark fylkeskommune	Postboks 8114 Dep	0032	OSLO
Vestland fylkeskommune			
VID vitenskapelige høgskole	Postboks 184 Vinderen	0319	OSLO
Viken fylkeskommune			
Yrkesorganisasjonenes Sentralforbund	Postboks 9232 Grønland	0134	OSLO
Ytre Namdal fagskole			
Ålesund kunstfagskole	Hellegata 12	6004	ÅLESUND

DET KONGELIGE
KUNNSKAPSDEPARTEMENT

Høringsnotat

**Forslag til endringer i lov om høyere yrkesfaglig utdanning
(fagskoleloven) og forskrift om høyere yrkesfaglig utdanning
(fagskoleforskriften)**

26. august 2020

Innhold

1	Innledning	4
2	Krav til fagskoleutdanningens kunnskapsgrunnlag	5
2.1	Bakgrunn	5
2.2	Gjeldende rett	7
2.3	Departementets vurderinger	7
2.3.1	Innledning	7
2.3.2	Avgrensning av fagskolesektoren	8
2.3.3	Nivåplassering over videregående opplæring	8
2.3.4	Kompetansen fagskoleutdanning skal gi	9
2.3.5	Arbeidsrelevans	10
2.3.6	Grunnleggende prinsipper fagskoleutdanning skal bygge på	10
2.4	Departementets forslag	11
3	Fagskoleutdanningens omfang	12
3.1	Bakgrunn	12
3.2	Gjeldende rett	13
3.2.1	Krav til utdanningens lengde	13
3.2.2	Handlingsrom innenfor dagens regelverk	13
3.3	Departementets vurderinger	15
3.3.1	Innledning	15
3.3.2	Arbeidslivets behov	15
3.3.3	Krav til utdanningens kvalitet	15
3.3.4	Minstekrav til utdanningens omfang	16
3.4	Departementets forslag	19
4	Opptak til kunstfaglig fagskoleutdanning	19
4.1	Bakgrunn	19
4.2	Gjeldende rett	20
4.3	Departementets vurderinger	21
4.3.1	Fjerne kravet til realkompetanse	21
4.3.2	Presisering av hva departementet kan fastsette i forskrift	21
4.4	Departementets forslag	22
5	Bruk av falske dokumenter ved opptak og under utdanningen	22

5.1	Bakgrunn.....	22
5.2	Gjeldende rett.....	23
5.2.1	Bruk av falske dokumenter ved opptak.....	23
5.2.2	Bruk av falske dokumenter under utdanningen.....	24
5.3	Departementets vurdering	24
5.4	Departementets forslag	25
6	Politiattest.....	25
6.1	Bakgrunn.....	25
6.2	Gjeldende rett.....	26
6.2.1	Fagskoleloven § 27.....	26
6.2.2	Fagskoleforskriften kapittel 4.....	27
6.3	Departementets vurdering	27
6.3.1	Obligatorisk krav til politiattest.....	27
6.3.2	Flytte bestemmelser fra forskrift til lov og endre hjemmel for forskrift..	29
6.4	Departementets forslag	29
7	Økonomiske og administrative konsekvenser	30
8	Forslag til endringer.....	31
8.1	Lov om endringer i lov 8. juni 2018 nr. 28 om høyere yrkesfaglig utdanning (fagskoleloven)	31
8.2	Forskrift om endringer i forskrift 11. juli 2019 nr. 1005 om høyere yrkesfaglig utdanning (fagskoleforskriften)	34

1 Innledning

Kunnskapsdepartementet sender med dette på høring et forslag til endringer i lov 8. juni 2018 nr. 28 om høyere yrkesfaglig utdanning (fagskoleloven) og forskrift 11. juli 2019 nr. 1005 om høyere yrkesfaglig utdanning (fagskoleforskriften).

Høringsnotatet inneholder forslag om presisering av fagskoleutdanningens kunnskapsgrunnlag, endring i krav til fagskoleutdanningens omfang, opptak til kunstfaglige fagskoleutdanninger, bruk av falske dokumenter og krav om politiattest.

Under høringen av forslag til ny fagskolelov i 2017 fikk Kunnskapsdepartementet innspill fra blant annet NOKUT og Nasjonalt fagskoleråd som etterlyste en vurdering av hva som skal være fagskoleutdanningenes kunnskapsgrunnlag. Departementet foreslår derfor å presisere krav til utdanningens kunnskapsgrunnlag og tydeliggjøre fagskoleutdanningens egenart og dens tilknytning til arbeidslivet.

På bakgrunn av blant annet Markussen-utvalgets utredning i NOU 2019: 12 *Lærekraftig utvikling – Livslang læring for omstilling og konkurranseevne* og Meld. St. 14 (2019–2020) *Kompetansereformen – Lære hele livet* foreslår departementet å fjerne kravet til fagskoleutdanningens minstelengde. I forslaget ligger også en begrensning av hvilke fagskoler som kan tilby fagskoleutdanninger med mindre enn et halvt års omfang. Forslaget inneholder et krav om at fagskolen minimum må ha en fagskoleutdanning på 60 studiepoeng eller mer, og ha uteksaminert kandidater i minst to år for å kunne få akkreditering for utdanninger under et halvt års omfang.

Departementet foreslår videre en endring i regelen om unntak ved opptak til kunstfaglige fagskoleutdanninger. Dagens regel sier at søkere kan tas opp på bakgrunn av realkompetanse og opptaksprøve det året de fyller 19. Departementet mener regelen har fått et snevrere anvendelsesområde enn det som var intensjonen, jf. Innst. 289 L (2017–2018). Departementet foreslår derfor at kunstfaglige fagskoleutdanninger, etter vedtak om unntak fra NOKUT, kan gi opptak til søkere på bakgrunn av opptaksprøve fra det året søkerne fyller 19 år. I tillegg foreslår departementet en presisering av bestemmelsen som gir departementet hjemmel til å fastsette krav til kunstfaglige fagskoleutdanninger for bruk av unntaket, i forskrift.

Etter henvendelser fra fagskoler og Unit foreslår departementet å fastsette plikt til å politianmelde bruk av falske dokumenter ved opptak, under utdanningen og ved søknad om godkjenning av utenlandsk fagskoleutdanning. Universitets- og høyskoleloven regulerer en plikt for institusjonene til å politianmelde søkere som bruker falske dokumenter ved opptak. Reglene i universitets- og høyskoleloven er foreslått videreført i NOU 2020: 3 *Ny lov om universiteter og høyskoler*, i tillegg foreslår Aune-utvalget¹ å innføre plikt til å anmelde når det avdekkes bruk av falske dokumenter også under studiet.

Departementet foreslår også endringer i reglene om politiattest. En interdepartemental arbeidsgruppe leverte i 2019 en rapport om politiattest for personer som er i kontakt med

¹ Helga Aune ledet utvalget som la frem NOU 2020: 3 Ny lov om universiteter og høyskoler

mindreårige.² Gruppen anbefalte at eksisterende bestemmelser som i dag gir adgang til å innhente barneomsorgsattest (kan-bestemmelser), endres slik at det fastsettes en plikt til å innhente en slik attest (skal-bestemmelser), med mindre det foreligger særlige grunner som tilsier at kravet ikke bør være obligatorisk. Departementet foreslår at det fastsettes en slik skal-bestemmelse i fagskoleloven. I tillegg foreslår departementet enkelte justeringer i reglene om politiattest.

I fagskoleforskriften foreslår vi tekniske endringer i tråd med lovforslaget, herunder flytte regler fra forskriften til loven. I tillegg foreslår vi en bestemmelse som definerer hva som skal regnes som falske dokumenter og vitnemål.

Departementet ønsker høringsinstansenes syn på forslagene.

2 Krav til fagskoleutdanningens kunnskapsgrunnlag

2.1 Bakgrunn

I høringen av forslag til ny fagskolelov i 2017 fikk departementet flere innspill om at formålsparagrafen i større grad måtte tydeliggjøre fagskolens egenart og dens tilknytning til arbeidslivet. Departementet mottok også innspill om at grensene for hva som skal kunne akkrediteres som fagskoleutdanning ikke var klart nok beskrevet, og at det var et behov for å presisere krav til dette i loven.

I høringen etterlyste både NOKUT og Nasjonalt fagskoleråd en vurdering av hva som skal være "fagskolens kunnskapsgrunnlag" eller "kunnskapsbase"³. NOKUT skrev følgende i sin høringsuttalelse: *"I noen tilfeller har NOKUT mottatt og behandlet søknader om fagskoleutdanning der det har vært tvil om kunnskapsgrunnlaget er forsvarlig med hensyn på faglighet og yrkestilknytning/relevans, saklighet og etiske forhold"*. NOKUT ønsket en definisjon og avgrensning av fagskoleutdanning tilsvarende det som fremgår av lov 1. april 2005 nr. 15 om universiteter og høyskoler (universitets- og høyskoleloven) § 1-3 bokstav a om institusjonens virksomhet, og § 1-5 første ledd om faglig frihet og ansvar, men tilpasset fagskolens formål.

NOKUTs forslag til ny formålsparagraf ble av departementet vurdert til å være en så vidtgående innholdsmessig endring og så inngripende overfor sektoren, at en endring i tråd med forslaget ville kreve en ny høringsrunde. Siden det var et politisk ønske om å få på plass loven etter den tidligere foreslåtte tidsplanen, foreslo departementet i proposisjonen til Stortinget at det ble igangsatt et arbeid for å vurdere fagskoleutdanningens kunnskapsgrunnlag.

For å kartlegge fagskoleutdanningens kunnskapsgrunnlag har Nordisk institutt for studier av innovasjon, forskning og utdanning (NIFU) utarbeidet en rapport på oppdrag fra

² [Høring – Politiattest for personer som er i kontakt med mindreårige](#)

³ NOKUT bruker begrepet "kunnskapsbase" for å beskrive det faglige kunnskapsgrunnlaget en utdanning bygger på. Med dette menes det faglige fundamentet for utdanningen.

Kompetanse Norge.⁴ "Kunnskapsgrunnet" eller "kunnskapsbasen" er her beskrevet som de faktorene som til sammen danner grunnet for den kunnskapen og de ferdigheter studentene tilegner seg gjennom en fagskoleutdanning.

En kunnskapsbase i fagskoleutdanning kan, ifølge NIFU, bestå av

- studentenes medbrakte kompetanse fra tidligere utdanning og fagopplæring av relevans for det fagfeltet som de enkelte utdanninger retter seg mot
- studentenes medbrakte yrkes- og arbeidslivserfaring
- lærernes og skolenes samarbeidspartnere og nettverk, herunder med arbeidslivet
- nasjonale planer, læringsutbyttebeskrivelser og lokale studieplaner
- kunnskap om arbeidsplasser formidlet gjennom praksisperioder, bedriftsbesøk og prosjekter
- litteratur og andre læremidler
- lærernes og lærermiljøets utdanning og erfaringsbakgrunn
- gjesteforelesere.

Høringsnotatet er utarbeidet med bistand fra NOKUT og innspill fra Nasjonalt Fagskoleråd. På Nasjonalt fagskoleråds møte i mars 2020 kom det med følgende forslag om endringer i fagskoleloven § 4:

"Fagskoleutdanning er høyere yrkesfaglig utdanning og ligger på nivå over videregående opplæring. Fagskoleutdanning gir kompetanse som kan tas i bruk i arbeidslivet uten ytterligere opplæringstiltak. Den bygger på erfarings- og utviklingskompetanse i arbeidslivet og kunstnerisk utviklingsarbeid, samt relevant forskning."

Med bakgrunn i innspillene fra NOKUT og Nasjonalt Fagskoleråd, samt innspillene fra høringsrunden i 2017 har departementet utarbeidet et forslag for å presisere

- fagskolens egenart
- tilknyttingen til arbeidslivet
- avgrensning av fagskolesektoren
- et forsvarlig kunnskapsgrunnlag.

En ytterligere presisering av grensene for hva som kan akkrediteres som fagskoleutdanning kan gjøres gjennom reguleringer i fagskoleforskriften og fagskoletilsynsforskriften. Det er NOKUT som håndhever forskrifter og lager utfyllende veiledninger for akkreditering av fagskoleutdanning.

⁴ [NIFU-rapport 2019:22 Fagskoleutdanningens kunnskapsgrunnlag](#)

2.2 Gjeldende rett

Fagskoleloven § 4 første ledd lyder slik: *"Fagskoleutdanning er høyere yrkesfaglig utdanning og ligger på nivå over videregående opplæring. Fagskoleutdanning gir kompetanse som kan tas i bruk i arbeidslivet uten ytterligere opplæringstiltak."*

Første ledd første setning definerer hva fagskoleutdanning er. Uttrykket "høyere yrkesfaglig utdanning" ble lovfestet i 2018 i tråd med Stortingets beslutning i forbindelse med behandlingen av Meld. St. 9 (2016–2017) *Fagfolk for fremtiden* (fagskolemeldingen), jf. Innst. 254 S (2016–2017). "Høyere" angir en nivåplassering av utdanningen over videregående opplæring. I tillegg angir uttrykket "yrkesfaglig" at denne utdanningen skiller seg fra utdanning som gis ved universiteter og høyskoler, da utdanning til konkrete yrkesfunksjoner er det primære målet for høyere yrkesfaglig utdanning.⁵

Ved behandlingen av forslag til ny fagskolelov la Stortingets flertall vekt på at uttrykket "høyere yrkesfaglig utdanning" ville bidra ytterligere til å gjøre fagskoleutdanning til et reelt alternativ til universitets- og høyskoleutdanning, jf. Innst. 289 L (2017–2018).

I første ledd andre setning heter det at utdanningen skal kunne *"tas i bruk i arbeidslivet uten ytterligere opplæringstiltak."* Formuleringen er en videreføring av tilsvarende formulering i tidligere forskrift om fagskoleutdanning, som ble tatt inn i loven i 2008.⁶

Det følger av fagskoletilsynsforskriften § 2-1 første ledd at *"[f]agskolen skal samarbeide med aktører i arbeidslivet for å sikre at utdanningens læringsutbytte er relevant for ett eller flere yrkesfelt"*.

Bestemmelsen peker på at formålet med samarbeidet med aktørene i arbeidslivet er å sikre at utdanningens læringsutbytte er relevant for ett eller flere yrkesfelt. Dette må ses i sammenheng med fagskoleloven § 4 første ledd. Det legges vekt på at fagskoleutdanninger skal svare på behov i arbeidsmarkedet. At fagskoletilsynsforskriften viser til «ett eller flere» yrkesfelt, reflekterer at én utdanning kan være relevant for flere yrkesfelt.

For å oppfylle kravet, må fagskolen ha et regelmessig og systematisk samarbeid med arbeidslivet. Samarbeidet skal bidra til at utdanningene er relevante for yrkesfeltet/yrkesfeltene. Samarbeidet bør handle om utvikling, gjennomføring og evaluering av utdanningen.

2.3 Departementets vurderinger

2.3.1 Innledning

Siden de ulike fagskoleutdanningene favner vidt i hva slags kompetanse de gir, er det å definere kunnskapsgrunnlaget som en felles minimumsstandard, utfordrende.

Departementet legger til grunn at utdanningene som tilbys ved fagskoler skal kunne svare

⁵ [Prop. 47 L \(2017-2018\) Lov om fagskoleutdanning \(fagskoleloven\)](#), s. 18

⁶ [Ot.prp. nr. 39 \(2006-2007\)](#), s. 15-16

på bredden i arbeidslivets behov. Variasjonen i godkjente fagskoleutdanninger spenner fra tekniske utdanninger til fag innen religion, kunst og skjønnhetspleie.

2.3.2 Avgrensning av fagskolesektoren

En presisering av kravene til kunnskapsgrunnlaget for fagskolesektoren vil påvirke hvilke utdanninger som kan falle inn under fagskoleloven. Nasjonalt fagskoleråd spilte inn til departementet at de ikke ønsker noen vesentlig endring av hvilke utdanninger som regnes som fagskoleutdanning, med unntak av de utdanninger som har et kunnskapsgrunnlag som baserer seg på det rådet refererer til som "tilbakeviste påstander". De eksemplifiserer dette med utdanning som har et kunnskapsgrunnlag som baserer seg på tilbakeviste påstander, i motsetning til for eksempel de religiøse utdanningene som ikke beskriver religionen som et vitenskapelig faktum, men viser til "den kristne tro". De mener forskjellen ligger i at enkelte utdanninger fremstiller seg som vitenskapelig basert uten å være det.

Departementet støtter Nasjonalt fagskoleråds vurdering om at det ikke er ønskelig med noen vesentlig endring i hvilke utdanninger som regnes som fagskoleutdanning, og at kunnskapsgrunnlaget ikke kan være i strid med vitenskapelige fakta. Departementets vurdering er at hvis det gjøres store endringer i lovverket, kan dette gjøre det vanskelig for enkelte utdanninger å innfri vilkårene for akkreditering. Store endringer kan også reise spørsmål om noen fagskoleutdanninger bør godkjennes etter andre ordninger, for eksempel voksenopplæringsloven eller friskoleloven.

Fagskoleutdanninger som kan vise til et behov for kandidatene i et arbeidsmarked, bør derfor få mulighet til å oppnå akkreditering så lenge kunnskapsgrunnlag ikke er i strid med anerkjent vitenskap.

Fagskolene gir et tilbud om korte fleksible utdanninger som er sentrale for omstilling og kompetanseheving i mange deler av arbeidslivet. Departementet ønsker ikke å begrense omfanget av sektoren, men det er avgjørende at kvaliteten på tilbudene er god. Lovverket skal tilrettelegge for en solid fagskolesektor som tilbyr utdanninger som er et reelt alternativ til utdanning ved universiteter og høyskoler.

2.3.3 Nivåplassering over videregående opplæring

I behandlingen av fagskolemeldingen⁷ ble det åpnet for at fagskoleutdanning kan kalles høyere yrkesfaglig utdanning, og dette ble senere lovfestet i 2018. Fagskoleloven § 4 første ledd første setning slår også fast hvilket nivå utdanningen ligger på. Departementet støtter Nasjonalt fagskoleråds forslag om å beholde den første setningen fra dagens § 4. Kunnskapen studentene har tilegnet seg gjennom å ha bestått videregående opplæring eller tilsvarende før de starter, er en del av kunnskapsgrunnlaget for fagskoleutdanningene. Departementet vurderer at dette bør videreføres, men med en justering i ordlyden.

Departementet foreslår at ny formulering i § 4 første ledd første setning skal være: "Fagskoleutdanning er høyere yrkesfaglig utdanning som ligger på nivå over videregående

⁷ [Meld. St. 9 \(2016-2017\) Fagfolk for fremtiden](#)

opplæring." Gjeldende lov sier "og" ikke "som". Forslaget til ny ordlyd er kun språklig, og er ikke ment å innebære en materiell endring.

2.3.4 Kompetansen fagskoleutdanning skal gi

Det følger av § 4 første ledd andre setning⁸ hvilken kompetanse en fagskoleutdanning skal gi, og departementet mener det er viktig at dette er lovfestet for å tydeliggjøre hvilken kompetanse en person skal sitte igjen med etter endt fagskoleutdanning. Denne setningen understreker fagskoleutdanningens praktiske og yrkesrettede formål. Det er ingen tilsvarende bestemmelse for utdanning i universitets- og høyskoleloven.⁹ Nasjonalt fagskoleråd foreslår også å beholde dagens § 4 første ledd andre setning om at fagskoleutdanning skal gi kompetanse som kan tas i bruk i arbeidslivet uten ytterligere opplæringstiltak, og departementet støtter i utgangspunktet dette.

Fagskoleutdanning skal gi en dokumentert kompetanse i tråd med læringsutbyttebeskrivelser gjennom et vitnemål eller karakterutskrift når utdanningen er avsluttet. Kandidaten skal kunne utføre de yrkesfunksjonene den er utdannet til og utøve disse arbeidsoppgavene uten krav om ytterligere opplæringstiltak. For å gjøre kravet til utdanningen enklere å operasjonalisere, dokumentere og vurdere, foreslår departementet å legge til "for å løse oppgaver" i lovteksten. Dette tydeliggjør at kompetansen skal knyttes til å løse særskilte oppgaver og understreker fagskoleutdanningens praktiske og yrkesrettede formål.

Tidligere var uttrykket "uten ytterlige generelle opplæringstiltak" koblet til uttrykket "yrkesrettet" i fagskoleloven. "Yrkesrettet" ble erstattet med uttrykket "høyere yrkesfaglig utdanning" i den nye fagskoleloven i 2018, uten at det var meningen å svekke fagskoleutdanningens yrkesrettethet. Det er derfor fremdeles relevant å legge vekt på departementets tidligere vurdering av begrepet "yrkesrettet". I Ot.prp. nr. 39 (2006-2007) skrev departementet følgende om begrepet "yrkesrettet": *"[F]agskoleutdanninger ligger på et nivå over videregående opplæring og skiller seg fra utdanninger ved universiteter og høyskoler ved at de ikke har krav om å være forskningsbaserte."* Videre står det: *"[A]t utdanningen er yrkesrettet, vil ikke nødvendigvis si at den er rettet mot et bestemt yrke, men at den gir en kompetanse som kan tas i bruk direkte i arbeidslivet. Det skal være en avsluttet og selvstendig utdanning. Videre studier skal ikke være en nødvendig forutsetning for arbeid."*

Departementet skrev også at *"det [må] være et krav at en fagskoleutdanning skal være "yrkesrettet" på en slik måte at den kan knyttes opp til en form for erverv. Departementet legger til grunn at også kunsthøgskoler og bibelskoler vil kunne falle inn under begrepet yrkesrettet med en slik presisering."* Denne forutsetningen videreføres med endringsforslagene i denne høringen.

⁸ "Fagskoleutdanning gir kompetanse som kan tas i bruk i arbeidslivet uten ytterligere opplæringstiltak."

⁹ [Lov 1. april 2005 nr. 15 om universiteter og høyskoler](#)

Departementet vil også understreke at uttrykket "uten ytterligere opplæringstiltak" ikke står i veien for at rene bedriftsinterne opplæringer, kurs i rutiner og prosedyrer etc. kan være nødvendige før bedriften slipper kandidaten ut i arbeid.

2.3.5 Arbeidsrelevans

Et av kravene for akkreditering av en fagskoleutdanning er at fagskolen skal samarbeide med aktører i arbeidslivet for å sørge for at utdanningen er relevant for arbeidslivet, jf. fagskoletilsynsforordningen § 2-1 første ledd. Departementet mener fagskolene bør ha tett dialog med arbeidslivet for å sikre at utdanningene er oppdatert slik at de til enhver tid er arbeidsrelevante. Fagskolene skal, i nært samarbeid med yrkesfeltet, utvikle og formidle spesialisert yrkeskompetanse tilpasset ny teknologi, utviklingstrekk og behov i samfunns- og arbeidsliv.

Fagskolene skal tilby relevante praksisnære utdanninger, og det ønsker departementet å løfte frem. Bruk av ordet "praksisnær" betyr ikke at studentene må ut i ekstern praksis hos en arbeidsgiver under utdanningsløpet, men at undervisningen er basert på reelle oppgaver eller at den utføres for eksempel ved hjelp av simulatorer eller på fagskolens verksteder eller lignende.

Utdanningen skal være relevant for arbeidslivet og oppdatert i tråd med utviklingen av arbeidsmetoder, produkter, verktøy og tjenester av relevans for yrkesutøvelsen.

Departementet mener at en betydelig del av fagskoleutdanningens egenart er det nære samarbeidet med bransjene og arbeidslivet. For å utvikle utdanningen og å kunne identifisere behov for faglige endringer og etterspørsel etter utdanningen, må det være tette bånd/tett dialog mellom arbeidslivet og fagskolene.

Fylkeskommunen skal sørge for at det tilbys akkreditert fagskoleutdanning i samsvar med behovet for kompetanse lokalt, regionalt og nasjonalt, jf. fagskoleloven § 3. Det er likevel fagskolens ansvar at fagskoleutdanningen som tilbys har et arbeidsmarked. En forutsetning for å kunne tilby akkreditert fagskoleutdanning er at fagskolen kan dokumentere arbeidslivets behov for utdanningen.

2.3.6 Grunnleggende prinsipper fagskoleutdanning skal bygge på

Innledningsvis ble det redegjort for behovet for å klargjøre kravene til utdanningens kunnskapsgrunnlag. I tillegg til å basere seg på kunnskapen studentene har med seg inn i utdanningen fra videregående opplæring og samspillet med arbeidslivet, er det ønskelig å slå fast de grunnleggende prinsippene som må ligge til grunn for utdanningen.

Nasjonalt fagskoleråd foreslår et krav om at fagskoleutdanning *"bygger på erfarings- og utviklingskompetanse i arbeidslivet og kunstnerisk utviklingsarbeid, samt relevant forskning."* Departementet vurderer en litt annen innretning på dette leddet, med oppmerksomheten rettet mot fagskolenes primæroppgave; utdanning. For noen fagskoler kan det være aktuelt å drive med utvikling av nye eller forbedrede materialer, produkter eller innretninger for bransjene, men det gjelder langt fra alle. At underviserne, læringsmidlene og annet som danner kunnskapsgrunnlaget i en utdanning bygger på en

slik kompetanse, er også vanskelig å dokumentere. Et slikt krav vil derfor være vanskelig å operasjonalisere. Det bør heller ikke være et krav at fagskolene må drive utviklingsarbeid eller basere undervisningen på dette, for at de skal kunne tilby fagskoleutdanning.

Departementet mener at fagskoleutdanningene skal være praktiske og tilby kompetanse som skal kunne brukes direkte i arbeidslivet. For å bevare særpreget ved fagskoleutdanningene, ønsker departementet heller ikke å stille krav til forskningskompetanse i fagmiljøet ved fagskolene, slik det kreves for universiteter og høyskoler.¹⁰ Det er heller ikke ønskelig å kreve at undervisningen skal basere seg på "det fremste innen forskning", slik det er formulert i uhl. § 1-3 bokstav a. Krav som signaliserer at utdanningene til enhver tid skal være oppdatert på hva som er relevant forskning å bygge undervisningen på, kan gå på bekostning av deres kapasitet til å ha oppdatert bransjekunnskap. Departementet mener det er sentralt for kvaliteten på fagskoleutdanningen at fagpersonalet er oppdaterte på hvilke praktiske og tekniske løsninger som brukes i den bransjen studentene skal ut i. Fagskoleutdanningens kvalitet styrkes av at fagpersonalet har et tett samarbeid med, og nært forhold til, arbeidslivet.

Departementet vurderer det videre dithen at utdanningen må bygge på og være i overenstemmelse med eventuelle yrkesfaglige prinsipper og standarder i de bransjene studentene skal ut i. Departementet har også vurdert det slik at utdanningsvirksomheten skal bygge på og utøves i overenstemmelse med anerkjente vitenskapelige, kunstfaglige, pedagogiske og etiske prinsipper. Dette er de samme kravene som i uhl. § 1-5 første ledd, og som Aune-utvalget har foreslått å videreføre i forslag til ny universitets- og høyskolelov.¹¹

Departementet ønsker å lage en forutsigbar og operasjonaliserbar presisering av kvaliteten på kunnskapen som formidles til fagskolestudenter. Dette er ment som en konkret og håndfast regulering med gjenkjennbare begreper som viser at utdanningene skal basere seg på anerkjent og etterprøvbart kunnskap. Målet er å styrke og opprettholde troverdigheten til sektoren samtidig som det er mulig å bruke i en akkrediteringsprosess.

2.4 Departementets forslag

Departementet foreslår å beholde det materielle innholdet i dagens § 4 første ledd første setning, men foreslår å endre "og" til "som", slik at bestemmelsen nå vil lyde: Fagskoleutdanning er høyere yrkesfaglig utdanning *som* ligger på nivå over videregående opplæring. Videre foreslår departementet en endring i dagens § 4 første ledd andre setning, for å understreke egenarten til fagskolesektoren: Fagskoleutdanning *skal gi* kompetanse som kan tas i bruk *for å løse oppgaver* i arbeidslivet uten ytterligere opplæringstiltak.

¹⁰ [Forskrift om tilsyn med utdanningskvaliteten i høyere utdanning \(studietilsynsforskriften\)](#) § 2-3 fjerde ledd

¹¹ [NOU 2020: 3 Ny lov om universiteter og høyskoler](#), kap. 11.

For å understreke fagskoleutdanningens nærhet til arbeidslivet, foreslår departementet et nytt andre ledd, som sier: *Fagskoleutdanning skal være praksisnær og imøtekomme behovet for kvalifisert arbeidskraft i samfunnet.*

Departementet foreslår at det tas inn et nytt tredje ledd som presiserer hva som ligger til grunn for fagskoleutdanningens kunnskapsgrunnlag: *Fagskoleutdanning skal bygge på og være i samsvar med relevante yrkesfaglige, kunstfaglige, etiske, vitenskapelige og pedagogiske prinsipper.*

En ytterligere presisering av grensene for hva som kan akkrediteres som fagskoleutdanning kan deretter foretas gjennom reguleringer i fagskoleforskriften og fagskoletilsynsforskriften, jf. fagskoleloven § 5 femte ledd og fagskoleforskriften § 54. Det er NOKUT som forvalter forskrifter og lager utfyllende veiledninger for akkreditering av fagskoleutdanning.

Av hensyn til struktur og sammenhengen i lovteksten foreslår departementet at gjeldende § 4 tredje ledd, som stiller krav om at fagskoler skal ha tilfredsstillende interne systemer for kvalitetssikring, flyttes ut av § 4, og inn som ny § 5 femte ledd. Dagens femte ledd blir nytt sjette ledd og hjemmelen til å gi forskrift om kvalitetssikringssystemer og kvalitetsarbeid i dagens § 4 tredje ledd andre setning foreslår departementet å sette inn som ny bokstav d) i det som blir ny § 5 sjette ledd. Det foreslås ingen materielle endringer.

3 Fagskoleutdanningens omfang

3.1 Bakgrunn

Markussen-utvalget anbefaler i NOU 2019: 12 *Lærekraftig utvikling – Livslang læring for omstilling og konkurransevne* å fjerne kravet om at en fagskoleutdanning må ha et omfang på minst 30 studiepoeng for å bli akkreditert. Utvalget mener lovens begrensning av minstelengde er et hinder for å opprette kortere fagskoletilbud som arbeidslivet har behov for. Videre vurderer utvalget at en fjerning av grensen vil kunne føre til at flere ønsker å ta fagskoleutdanning, noe som begrunnes med at korte utdanninger er attraktivt hos studentene og at fagskolestudenter som tar kortere utdanninger er mer tilfredse enn fagskolestudenter på lengre utdanninger.¹²

Regjeringen fulgte opp dette i Meld. St. 14 (2019–2020) *Kompetansereformen – Lære hele livet*. Et av tiltakene i meldingen er at regjeringen vil foreslå å fjerne begrensningen i minstelengden på fagskoleutdanning.

¹² [NOU 2019: 12 Lærekraftig utvikling](#), s. 186

3.2 Gjeldende rett

3.2.1 Krav til utdanningens lengde

I dag er kravet til fagskoleutdanningens omfang regulert i fagskoleloven § 4 andre ledd første setning: "*Fagskoleutdanning skal ha et innhold og omfang som tilsvarer et halvt år til to års utdanning på fulltid*". Et fullt studieår er normert til 60 studiepoeng, jf. fagskoleloven § 17 andre ledd. Det følger av [forskrift om tilsyn med kvaliteten i fagskoleutdanning \(fagskoletilsynsforskriften\)](#)¹³ § 3-1 femte ledd at utdanningen skal ha et omfang på 30, 60, 90 eller 120 studiepoeng.

Bakgrunnen for lovens begrensning til minstelengde fremgår av Ot.prp. nr. 32 (2002–2003), der det står at departementet mener at "*tilbud av mindre enn fem måneders omfang vil svekke fagskoleutdanningenes status. Et utdanningstilbud bør ha en viss varighet før det kan kalles en utdanning. Loven skal ikke omfatte kursvirksomhet*".

Kravet ble videreført i den nye fagskoleloven i 2018.

3.2.2 Handlingsrom innenfor dagens regelverk

3.2.2.1 Mulighet til å tilby mindre enheter som gir studiepoeng

Fagskoler kan, i tillegg til å ta opp søkere til vitnemålsgivende utdanninger av minimum et halvt års omfang, også ta opp studenter til mindre enheter som er en del av en akkreditert fagskoleutdanning: emner. Dette er tilsvarende som for universiteter og høyskoler. Begrensningen i dagens regelverk gjelder antallet studiepoeng på selvstendige vitnemålsgivende *utdanninger*.

I fagskoleforskriften § 2 bokstav a er *emne* definert som "*[d]e minste resultatbærende enhetene som gir uttelling i form av studiepoeng. Med minste resultatbærende enhet menes alle enheter som gir en selvstendig karakter, og som studenten må bestå for å få godkjent et vitnemålsgivende utdanningstilbud. Enhetene kan variere i omfang og skal fremkomme i vitnemålet. Hva som anvendes som begrep for den minste resultatbærende enheten, varierer fra fagskole til fagskole (moduler, fag, emne, enhet, sertifikat)*". For enkelhetens skyld vil disse enhetene i det følgende omtales som emner. Søkerne som tas opp til emner må være kvalifiserte for opptak til den fagskoleutdanningen emnet er en del av. Det er den enkelte fagskolen som tar opp søkere til emner.

Det er ikke nødvendig med ny akkreditering for å tilby emner, så lenge innholdet er del av en allerede akkreditert fagskoleutdanning. Fagskoler kan også sette sammen innhold fra en akkreditert utdanning på nye måter, og dermed tilby emner som er tilpasset kompetansen som etterspørres. Fagskolene kan for eksempel hente fra læringsutbyttene for to eller flere eksisterende emner, og sette det sammen til et nytt emne.

Enkeltemner kan godskrives og bli del av en fullført fagskoleutdanning eller en grad, jf. fagskoleloven § 8 første ledd, som sier at "*[f]agskoler skal godskrive beståtte emner fra andre akkrediterte fagskoleutdanninger som oppfyller de faglige kravene for emnene det*

¹³ Fastsett av NOKUTs styre 24. april 2020, ikraftttredelse fra 01.08.2020

søkes godkjenning for, dersom de aktuelle fagskoleutdanningene ligger innenfor det samme fagområdet eller nært beslektede fagområder." Dette gir en fleksibilitet for personer som har tatt emner ved ulike fagskoler, eller ikke har fulgt et ordinært studieløp, men tatt emner fra en utdanning enkeltvis som til sammen utgjør en akkreditert utdanning. For at en fagskole skal kunne utstede vitnemål, må minst 30 av studiepoengene være avlagt ved denne fagskolen, jf. fagskoleforskriften § 38.

Emner dokumenteres gjennom karakterutskrift i stedet for vitnemål, jf. fagskoleloven § 19 første ledd. Karakterutskriften vil vise hvilket emne som er tatt, hvor mange studiepoeng emnet består av og karakter eller bestått/ikke bestått. Karakterutskriften kan også gjøre rede for læringsutbyttet emnet gir. Vitnemål kan bare utstedes for hele utdanninger, jf. fagskoleloven § 19 første ledd.

Betegnelsen "emne" eller "utdanning" har ingen betydning for kompetansen studenten sitter igjen med. Den eneste forskjellen er om studenten får et vitnemål eller en karakterutskrift som dokumenterer studiepoengene vedkommende har oppnådd.

3.2.2.2 Forsøkshjemmel

Etter fagskoleloven § 40 kan departementet "vedta at det kan gjøres unntak fra loven og forskriftene i forbindelse med tidsavgrensede organisatoriske eller pedagogiske forsøk". En av begrunnelsene for denne bestemmelsen er å gi et handlingsrom for fagskolene til å prøve ut nye organisatoriske eller pedagogiske løsninger, jf. Prop. 47 L (2017–2018). Det følger videre av forarbeidene til loven at "[b]estemmelsen er knyttet til gjennomføring av konkrete forsøk hvor fagskolene søker om og får innvilget unntak fra klart angitte bestemmelser i loven eller forsøk for en tidsavgrenset periode. Den gir ingen generell adgang til å gjøre unntak fra bestemmelser i lov eller forskrift."

Forsøkshjemmelen skal praktiseres strengt, og det skal mye til for å få unntak. Departementet har gitt unntak fra enkelte bestemmelser i fagskoleloven med forskrifter med hjemmel i denne bestemmelsen i en forsøksperiode for blant annet tilskuddsordninger i Kompetanseprogrammet¹⁴: treparts bransjeprogram for kompetanseutvikling og fleksible videreutdanningstilbud. Begge ordningene bidrar til utvikling av fleksible utdanningstilbud tilpasset arbeidslivets behov.

Treparts bransjeprogram for kompetanseutvikling inneholder skreddersydde utdanningstilbud som utvikles i et samarbeid mellom partene i arbeidslivet. Det er et spleiselag hvor staten betaler for at det utvikles og drives relevante tilbud ved utdanningsinstitusjonene, mens bedriftene og den enkelte ansatte investerer sin tid. Det er arbeidsgiver- og arbeidstakerorganisasjonene som sammen definerer hvilken utdanning og opplæring som er relevant i sine bransjer. Fagskoler er blant dem som kan søke midler fra ordningen.

Dispensasjonen som er gitt gjennom forsøkshjemmelen er knyttet til muligheten til å regne enheter under 30 studiepoeng som utdanninger og gi vitnemål for disse. For

¹⁴ <https://www.kompetansenorge.no/kompetansereformen/kompetanseprogrammet/>

enheter/emner som ikke allerede har vært akkreditert, har det vært en forutsetning for dispensasjonen at utdanningen akkrediteres av NOKUT.

3.3 Departementets vurderinger

3.3.1 Innledning

Som omtalt i kapittel 3.2, er det flere mulige måter fagskolene kan sette sammen og gi kortere fagskoletilbud. Departementet vurderer likevel at lovens minstekrav til fagskoleutdanningens omfang kan hindre fagskolene fra å opprette fleksible og korte utdanninger som er etterspurt i arbeidslivet. Dagens regelverk er til hinder for å kunne tilby enheter under 30 studiepoeng uten at innholdet stammer fra en akkreditert utdanning. Det betyr også at studentene ikke får vitnemål for utdanningstilbud kortere enn 30 studiepoeng, de får karakterutskrift. Noen tilbud som er utviklet innenfor treparts bransjeprogram for kompetanseutvikling er eksempler på slike utdanninger.

Formålet med å åpne opp for kortere utdanninger er å svare på arbeidslivets behov. Det er imidlertid nødvendig at all fagskoleutdanning oppfyller øvrige krav som stilles til utdanningene.

3.3.2 Arbeidslivets behov

Det finnes omtrent 80 offentlige og private fagskoler i Norge. Det tilbys mange ulike fagskoleutdanninger på tvers av fagområder, geografi og organisering. Det er nesten dobbelt så mange deltidsstudenter som heltidsstudenter ved fagskolene, og mange av utdanningstilbudene er nett- eller samlingsbaserte. Dette er med på å gjøre fagskoleutdanningene attraktive og enkle å kombinere med jobb.

Fagskoleutdanningene skal imøtekomme behovet for kvalifisert arbeidskraft i samfunnet. I noen tilfeller kan kompetansebehovet dekkes med kortere utdanninger. Ved å åpne for kortere utdanninger mener departementet at fagskolene enklere kan respondere på arbeidslivets behov. Dette har blitt spesielt tydelig i forbindelse med utbruddet av Covid-19 (korona-pandemien), da behovet for kortere og fleksible utdanninger har blitt enda større.

3.3.3 Krav til utdanningens kvalitet

En forutsetning for forslaget om å endre minstekravet til fagskoleutdanningens lengde er at kravene til utdanningens kvalitet fortsatt skal bestå. Markussen-utvalget er av samme oppfatning og sier at forutsetningen må være at "kvalitetskravene blir oppfylt etter regelverket, slik at kvaliteten på utdanningene som er under 30 studiepoeng ikke anses som dårligere enn de utdanningene som er lengre".¹⁵

For de fagskolene som ikke har fagområdeakkreditering på det feltet de vil opprette utdanningen innen, kreves akkreditering hos NOKUT for alle nye tilbud. Fagskoler med

¹⁵ [NOU 2019: 12 Lærekraftig utvikling](#), s. 186

fagområdeakkreditering kan selv akkreditere utdanninger innenfor fagområdet, jf. fagskoleloven § 5 tredje ledd andre setning.

Det er NOKUT som akkrediterer fagskoleutdanningene. Akkreditering er "*en faglig vurdering av om en fagskole eller fagskoleutdanning oppfyller vilkår gitt av departementet og NOKUT*", jf. fagskoleloven § 5 andre ledd første setning. Vilåårene for akkreditering fremgår av fagskoleloven, fagskoleforskriften og fagskoletilsynsforskriften.

Fagskoletilsynsforskriften fastsettes av NOKUT.

NOKUT fører også tilsyn med kvaliteten i fagskoleutdanningene. Det følger av fagskoleloven § 5 fjerde ledd første setning at dersom en fagskoleutdanning ikke lenger oppfyller vilåårene for akkreditering, kan NOKUT trekke tilbake akkrediteringen.

3.3.4 Minstekrav til utdanningens omfang

Departementet vurderer at det er gode grunner til å åpne for at fagskolene kan tilby kortere fagskoleutdanninger.

Det må vurderes om det er behov for å avgrense hvilke utdanninger som skal være omfattet av endringen, og om det skal settes krav til hvilke fagskoler som skal kunne tilby kortere utdanninger. Videre må det vurderes om det er behov for å fastsette en ny nedre grense, eller om det ikke skal være en minstegrense i det hele tatt. Det er avgjørende at en endring av kravet til omfang ikke går på bekostning av kvaliteten til fagskoleutdanning. Alle utdanninger skal fortsatt måtte akkrediteres, enten av NOKUT eller av fagskolen selv, dersom den har fagområdeakkreditering innen det aktuelle fagområdet.

3.3.4.1 Begrensninger i adgangen til å tilby kortere fagskoleutdanninger

En mulig begrensning er at det stilles krav til at fagskolen innehar fagområdeakkreditering for det aktuelle fagområdet, for å kunne tilby kortere utdanninger. Fagskoler med fagområdeakkreditering må oppfylle kravene som følger av fagskoleforskriften § 48 og fagskoletilsynsforskriften kapittel 3. Det stilles blant annet høyere krav til fagskolens fagmiljø og til samarbeid med yrkesfeltet. Departementet vurderer at en slik begrensning kan bli for snever fordi det foreløpig kun er elleve fagområdeakkrediteringer.¹⁶ På en annen side vil en slik innskrenkning kunne føre til at flere skoler vil jobbe for å få fagområdeakkreditering. I Lære hele livet-meldingen oppstilte regjeringen et tiltak om å stimulere til at flere fagskoler skal søke om fagområdeakkreditering. En annen mulig begrensning er at adgangen til å tilby kortere utdanninger kun skal gjelde for deltidsutdanninger og/eller nett- og samlingsbaserte utdanninger, men departementet finner ikke disse begrensningene hensiktsmessige.

For å sikre at fagskoler som ønsker å tilby kortere utdanninger har tilfredsstillende styringsordning, reglement og system for kvalitetssikring, mener departementet at det kan være hensiktsmessig å stille krav til at fagskolen må tilby en fagskoleutdanning av et visst omfang fra før. Det følger av universitets- og høyskoleloven § 3-1 første ledd siste setning

¹⁶ <https://www.nokut.no/databaser-og-fakta/godkjende-fagomrade/>

at studietilbud fra nye tilbydere *"bare kan akkrediteres dersom studietilbudet minst fører til en bachelorgrad"*. I Prop. 81 L (2015-2016) står det at *"[d]enne begrensningen gjelder nye tilbydere og skal sikre at akkrediterte studietilbud forankres i tilstrekkelig robuste fagmiljøer"*. Bestemmelsen er foreslått videreført i NOU 2020: 3 *Ny lov om universiteter og høyskoler*.

Departementet vurderer at tilsvarende krav bør settes for fagskoler som ønsker å tilby kortere fagskoleutdanninger enn et halvt års omfang. En naturlig begrensning vil være å sette som krav at fagskolen må ha én eller flere fagskoleutdanninger på minimum 60 studiepoeng og ha uteksaminert kandidater i minst to år. En akkreditering som ikke har ført til uteksaminerte studenter, sier lite om fagskolens evne til å drive forsvarlig, fordi akkrediteringen gis basert på planer. Departementet vurderer det derfor som vesentlig å stille krav om at minst én fagskoleutdanning på 60 studiepoeng eller mer har vært i drift i minst to år før fagskolen kan søke akkreditering for kortere utdanninger under et halvt års omfang.

3.3.4.2 Åpne for kortere tilbud – med eller uten en nedre grense

For at regelverket skal kunne åpne opp for kortere fagskoletilbud kan enten lovens minstekrav om utdanning på et halvt års omfang fjernes helt, eller kravet kan settes ned.

Markussen-utvalget mener det ikke er behov for å fastsette krav om en nedre grense til fagskoleutdanningenes omfang. Utvalget skriver i meldingen at "endringen ikke skal gå på bekostning av kvaliteten på utdanningstilbudene. NOKUT skal opprettholde kravene til kvalitet og forventningen om den faglige utviklingen som skal være til stede på dette nivået i utdanningssystemet."¹⁷ Regjeringen deler utvalgets syn om at det ikke er hensiktsmessig å sette en nedre grense i Meld. St. 14 (2019–2020).

Ved å åpne for kortere fagskoletilbud kan fagskolene møte bransjenes kompetansebehov uten at departementet må gi dispensasjon, og uten å være begrenset til å dele opp akkrediterte utdanninger. På den annen side vil en åpning i realiteten ha begrenset betydning for fagskolene som allerede har akkrediterte utdanninger. Som redegjort for over, har fagskolene allerede adgang til å tilby kortere emner på mindre enn 30 studiepoeng. I de fleste tilfeller vil det sannsynligvis fremdeles være mest effektivt for fagskolene å tilby enkeltemner av lengre utdanninger. Dette vil også sikre at studentene kan sette sammen de kortere tilbudene til en hel grad¹⁸.

Omfanget for fagskoleutdanninger og emner deles inn i studiepoeng, som igjen kan overføres til estimert arbeidsomfang for studentene. En utdanning på 30 studiepoeng vil for eksempel være på mellom 750–900 timer (ett semester). Et enkeltemne på 5 studiepoeng bør ikke utgjøre mer enn 125–150 timer arbeid for studentene, altså i underkant av én måneds arbeidsomfang. Hvert studiepoeng vil være 25–30 timer, dvs. mindre enn en arbeidsuke.

¹⁷ [Meld. St. 14 \(2019-2020\) Lære hele livet](#), s. 58

¹⁸ Jf. fagskoleforskriften § 41

Det kan settes spørsmålstegn ved om korte utdanninger, helt ned til ett-to studiepoeng kan oppfylle de faglige kravene fagskoleregelverket stiller. Regelverket stiller krav til blant annet fagmiljø, læringsutbyttebeskrivelser og utdanningens innhold og oppbygning.

Etter fagskoleloven § 5 andre ledd siste setning følger det at "akkreditert fagskoleutdanning skal være i samsvar med Nasjonalt kvalifikasjonsrammeverk". Etter Nasjonalt kvalifikasjonsrammeverk (NKR) skal fagskoleutdanning ligge på nivå 5. Rammeverket stiller krav til studentens kunnskap, ferdigheter og generell kompetanse etter endt utdanning.

Fagskoleutdanninger av minimum et halvt års omfang (og inntil 1 ½ års omfang) innplasseres på nivå 5.1 i NKR. Det er ikke gitt at en fagskoleutdanning av mindre omfang enn et halvt år vil kunne oppfylle hele bredden av læringsutbyttebeskrivelsene for nivået, og derfor ikke kunne innplasseres i NKR som full kvalifikasjon. Det er ikke til hinder for å kunne kreve at innholdet i de nye, korte utdanningene må oppfylle enkelte av læringsutbyttebeskrivelsene som er fastsatt for dette nivået. I utdanninger ved universiteter og høyskoler blir ikke årsstudium innplassert i kvalifikasjonsrammeverket, fordi hele læringsutbyttet for fullført nivå 6 i NKR ikke er dekket, kun deler av nivået. På samme måte vil det være opp til fagskolene å beskrive hvilke deler av læringsutbyttet på nivå 5.1 den korte utdanningen oppfyller, slik at dette er tydelig for søkerne, studentene og potensielle arbeidsgivere.

Dersom poenggrensen fjernes vil en ventet effekt være at NOKUT må vurdere flere akkrediteringssøknader enn før, herunder innhente sakkyndige uttalelser for hver søknad. NOKUT vil også få et økt behov for tilsyn med enkeltutdanninger. Det kan være relevant å foreta en avveining mellom den samfunnsmessige nytten av å kunne akkreditere korte utdanninger, og kostnaden det medfører å gjennomføre akkrediteringsprosesser, både for den enkelte fagskole som utarbeider søknadene, og NOKUT som må vurdere søknadene og innhente sakkyndige uttalelser for hver søknad.

Markussen-utvalget skriver "*[a]t fagskolene får mulighet til å tilby kortere emner som en del av sin ordinære virksomhet, kan fremme kontinuerlig læring, særlig for sysselsatte. En forutsetning er at kvalitetskravene blir oppfylt etter regelverket, slik at kvaliteten på de utdanningene som er under 30 studiepoeng ikke anses som dårlige enn de utdanningene som er lengre*"¹⁹. Departementet er enig i dette. Departementet vurderer at det å sette en ny nedre grense i mindre grad vil være fleksibelt, og det vil sette en begrensning for hvilke utdanninger fagskolene kan tilby. Potensielt kan det hindre at arbeidslivets behov blir dekket, noe som vil være uheldig. Så lenge utdanningene fortsatt må oppfylle kravene til kvalitet for å få akkreditering og at det fastsettes minstekrav for fagskoler som kan tilby kortere utdanninger, ser ikke departementet det som formålstjenlig å fastsette en ny nedre grense.

¹⁹ [NOU 2019: 12 Lærekraftig utvikling](#), s. 186

3.4 Departementets forslag

Departementet foreslår å fjerne kravet til at fagskoleutdanning må ha et omfang på minst et halvt år. Det foreslås ikke å sette en ny nedre grense. Fagskoler som ønsker å tilby kortere utdanninger må imidlertid ha minst én akkreditert utdanning på 60 studiepoeng eller mer og ha uteksaminert kandidater i minimum to år for å kunne tilby kortere utdanninger enn 30 studiepoeng. Vi viser til forslag til ny § 4a.

Dette forslaget kan medføre behov for endringer i andre deler av fagskoleregelverket. Det er NOKUT som fastsetter fagskoletilsynsforskriften som inneholder krav til akkreditering av studietilbud og fagområde. Det er også NOKUT som i forskrift kan fastsette krav til vitnemålets utforming og innhold, jf. fagskoleloven § 19 første ledd andre setning.

4 Opptak til kunstfaglig fagskoleutdanning

4.1 Bakgrunn

Etter forskrift om opptak til høgre utdanning (opptaksforskriften) kan enkelte utdanninger ved kunstfaglige høyskoler og universiteter ta opp søkere uten generell studiekompetanse, uavhengig av alder, på bakgrunn av spesielle faglige krav fastsatt av fagskolen for den enkelte utdanningen. Da ny fagskolelov ble vedtatt i 2018 ble det tatt inn en bestemmelse i § 16 andre ledd som åpnet opp for at kunstfaglige fagskoleutdanninger kan få unntak til å ta opp søkere uten fullført og bestått videregående opplæring, som er 19 år eller eldre i opptaksåret, på bakgrunn av realkompetanse og opptaksprøve.

Flere kunstfaglige utdanninger har god søkning. I det samordnede fagskoleopptaket for høsten 2020 var det utdanningene innenfor estetiske fag²⁰ som i snitt hadde flest førstevalgssøkere per studieplass (1,8). Det var også en kunstfaglig utdanning som var den enkeltutdanningen med nest flest førstevalgssøkere. Noen kunstfaglige fagskoleutdanninger har imidlertid undersøking, dvs. færre søkere enn studieplasser.²¹

De estetiske fagene har en høy andel unge søkere, og over halvparten av søkerne til estetiske fag i årets samordnede fagskoleopptak var 18-23 år. For enkelte kunstutdanninger er det en fordel å begynne så tidlig som mulig på grunn av kroppens fysiologiske forutsetninger. I høringen av fagskoleloven i 2017 og fagskoleforskriften i 2019, ble det i flere høringssvar gjort rede for at unge søkere uten fullført og bestått videregående opplæring utgjør en ikke ubetydelig andel av søkergrunnlaget til enkelte av de kunstfaglige fagskoleutdanningene.

I motsetning til opptaksforskriften for høyere utdanning, stiller fagskoleloven krav til kompetanse på nivå med fullført og bestått videregående opplæring. Fagskoleloven åpner

²⁰ Her omfatter estetiske fag "estetiske fag, kunst, design og musikk"

²¹ Se "Faktanotat – Søkning om opptak til høyere yrkesfaglig utdanning ved fagskoler gjennom Samordna opptak". <https://www.samordnaopptak.no/info/om/sokertall/sokertall-2020/fsu-faktanotat-so-april-2020.pdf>

for at kravet kan oppfylles gjennom en realkompetansevurdering av disse søkerne, ikke bare ved å fremvise vitnemål. Kravet om kompetanse tilsvarende fullført og bestått videregående opplæring fører likevel til at bestemmelsen har et mer begrenset anvendelsesområde enn det departementet oppfatter som Stortingets intensjon i 2018.

Departementet har også fått innspill om at det er noe uklart hva som etter fagskoleloven § 16 andre ledd siste setning kan fastsettes i forskrift, og ønsker å tydeliggjøre dette.

4.2 Gjeldende rett

Da regjeringen la frem forslag om ny fagskolelov i 2018 var forslaget for Stortinget et unntak fra den generelle aldersgrensen på 23 år for realkompetansevurdering, med en særskilt aldersgrense på 21 år for opptak på bakgrunn av realkompetanse til enkelte kunstfaglige fagskoleutdanninger.²² I behandlingen av den nye fagskoleloven satte Stortinget aldersgrensen ytterligere ned, til 19 år.

Hovedregelen for opptak til fagskoleutdanning er fullført og bestått videregående opplæring, etter gjeldende fagskolelov § 16 første ledd. Etter § 16 andre ledd første setning kan søkere som fyller 23 år i opptaksåret tas opp på grunnlag av tilsvarende realkompetanse. Fagskoleloven § 16 andre ledd andre setning gir et unntak fra hovedregelen: *"Til kunstfaglige fagskoleutdanninger kan søkere som fyller spesielle faglige krav bestemt av fagskolen, tas opp på grunnlag av realkompetanse og opptaksprøve hvis søkerne er 19 år eller eldre i opptaksåret."*

Fagskoleforskriften ble fastsatt i 2019, ett år etter at loven trådte i kraft. Etter forskriften § 2 bokstav c er realkompetansevurdering definert som *"[m]åling av realkompetansen mot kriterier fastsatt i gjeldende læreplan eller studieplan"*. Det vil si at ved å stille krav om realkompetansevurdering må søkerne kunne dokumentere kompetanse tilsvarende fullført og bestått videregående opplæring.

Etter fagskoleloven § 16 andre ledd siste setning fastsetter departementet i forskrift *"hvilke kunstfaglige utdanninger som kan omfattes av unntaket fra krav om 23 år for opptak på grunnlag av realkompetanse og kan også fastsette nærmere faglige krav, herunder fastsette en øvre grense for hvor mange som kan tas opp gjennom bruk av unntaksordningen over en bestemt periode"*.

I fagskoleforskriften § 8 har departementet fastsatt en øvre grense for hvor mange søkere som kan tas opp gjennom unntaksordningen på inntil 30 prosent av tilbudene om studieplass. Det følger også av forskriften at fagskolen må søke om å få anledning til å benytte unntaket for søkere under 23 år for sine kunstfaglige utdanninger. Myndigheten til å behandle disse søknadene ble delegert til NOKUT i 2019.

²² [Prop. 47 L \(2017-2018\) Lov om fagskoleutdanning \(fagskoleloven\)](#)

4.3 Departementets vurderinger

4.3.1 Fjerne kravet til realkompetanse

Departementet vurderer at kun et fåtall unge voksne under 23 år som ikke har fullført og bestått videregående opplæring, har opparbeidet seg tilsvarende realkompetanse. Jo yngre søkerne er, desto dårligere forutsetninger har de for å kunne møte et slikt krav. Derfor vil svært få søkere kunne tas opp på bakgrunn av unntaksbestemmelsen. Siden denne gruppen utgjør en viktig del av rekrutteringsgrunnlaget til kunstfagskolene, kan dagens bestemmelse være til hinder for at fagskolene får ta opp de søkerne med det største faglige potensialet. For fagskoler som er avhengige av disse søkerne for å fylle opp studieplassene, kan det medføre problemer med driften av fagskolen når de må gi avslag til søkere med kunstfaglig talent, men som mangler vitnemål fra videregående opplæring.

I Stortingets behandling av Meld St. 9 (2016–2017) *Fagfolk for fremtiden* viste komitéen til unntaket for kunstfaglige utdanninger ved universiteter og høyskoler, og skrev at *"tilsvarende unntak bør kunne fastsettes av kunstfagskoler på samme måte som i opptaksforskriften for høyere utdanning"*.²³

I behandlingen av loven kan det derimot se ut til at Stortinget ønsket å gå bort fra en bestemmelse tilsvarende den for universiteter og høyskoler, hvor det ikke stilles krav om realkompetanse.

Sett i lys av komitéens merknader til behandlingen av fagskolemeldingen, merknadene til behandlingen av fagskoleloven og gjeldende lovs svært snevre anvendelsesområde er departementet av den oppfatning at intensjonen ikke var å fastsette en unntaksbestemmelse med et så begrenset anvendelsesområde som den har i dag.

Departementet foreslår derfor å innføre en unntaksregel tilsvarende den som finnes i opptaksforskriften for høyere utdanning, men med en nedre aldersgrense på 19 år. Det skal være en unntaksregel som skal sikre at talenter innen kunst som ikke tilfredsstillers de ordinære kravene til opptak, skal ha en mulighet til å bli tatt opp til fagskoleutdanningen.

4.3.2 Presisering av hva departementet kan fastsette i forskrift

Departementet vurderer at det er behov for å presisere hva som kan fastsettes i forskrift, jf. § 16 andre ledd siste setning. Dagens bestemmelse sier at departementet i forskrift kan fastsette hvilke kunstfaglige utdanninger som kan omfattes av unntaket. I opptaksforskriften for høyere utdanning er det departementet som fastsetter hvilke utdanninger som er omfattet av unntaket, og disse utdanningene blir listet opp i forskriften. Dette fastsettes etter en årlig høring av endringer i forskriften. I 2019 besluttet departementet å delegere myndigheten til å fatte vedtak om hvilke fagskoleutdanninger som kan benytte unntaket fra det generelle opptakskravet, til NOKUT. Prosessen avviker derfor fra prosessen for høyere utdanning ved at vurderingen og beslutningen fattes av et fagorgan og ikke på politisk grunnlag. Departementet vurderer at det fortsatt kan være

²³ [Innst. 254 S \(2016–2017\)](#)

hensiktsmessig at det i forskriften listes opp hvilke utdanninger som etter søknad er omfattet av unntaket. Dette vil bidra til å synliggjøre for søkere, fagskoler og andre interessenter hvilke utdanninger som kan bruke unntaket. Departementet vil som følge av NOKUTs vedtak endre opplistingen ved en teknisk endring av forskriften.

Det er ikke fastsatt noen nærmere krav i forskrift til hvilke utdanninger som etter søknad kan omfattes av unntaket, foruten at de må være kunstfaglige. Slik bestemmelsen er i dag, kan "nærmere faglige krav" forveksles med de spesielle faglige kravene som fagskolen kan sette som krav for opptak til søkerne. Departementet vil videreføre muligheten til å fastsette nærmere krav i forskrift, men foreslår å presisere ordlyden, slik at de to ikke forveksles.

4.4 Departementets forslag

Departementet foreslår å flytte nåværende § 16 andre ledd første setning til § 16 første ledd, slik at det kommer tydeligere frem at realkompetanse gjelder som et grunnlag for opptak generelt på linje med generell studiekompetanse. Andre ledd vil inneholde unntak for kunstfaglige fagskoleutdanninger fra det generelle opptakskravet. Departementet foreslår å fjerne "realkompetansevurdering og" fra dagens § 16 andre ledd andre setning.

Departementet foreslår videre å tydeliggjøre hva som kan fastsettes i forskrift, herunder å fastsette nærmere krav til hvilke utdanninger som kan omfattes av unntaket i § 16 andre ledd og en øvre grense for hvor mange som kan tas opp gjennom bruk av unntaksordningen over en bestemt periode. Det foreslås også at det i forskrift skal listes opp hvilke kunstfaglige utdanninger som etter søknad er omfattet av unntaket.

5 Bruk av falske dokumenter ved opptak og under utdanningen

5.1 Bakgrunn

Departementet har fått henvendelser fra både fagskoler og Unit som har lurt på hva de skal gjøre dersom de oppdager at søkerne har benyttet falske dokumenter ved opptak. Etter universitets- og høyskoleloven § 3-7 sjette ledd er bruk av falske vitnemål eller andre falske dokumenter forbudt. I sjuende ledd er det fastsatt at en institusjon, NOKUT eller Samordna opptak skal politianmelde dersom de oppdager at en søker har levert falske vitnemål eller andre falske dokumenter som grunnlag for opptak eller godkjenning av utdanning. I samme paragraf åttende ledd reguleres konsekvenser for bruk av falske papirer. Fagskoleloven inneholder i dag ingen tilsvarende plikt.

I NOU 2020: 3 *Ny universitets- høyskolelov* har Aune-utvalget foreslått å videreføre plikten til å politianmelde bruk av falske dokumenter ved opptak. Utvalget har i tillegg foreslått å innføre en plikt om å anmelde bruk av falske vitnemål og falske dokumenter *under* studiet.

5.2 Gjeldende rett

5.2.1 Bruk av falske dokumenter ved opptak

I dag er det ingen bestemmelse som regulerer og sanksjonerer bruk av falsk dokumentasjon ved opptak til fagskoleutdanning eller ved godkjenning av utdanning, slik det er i universitets- og høyskoleloven. Bruk av falske dokumenter er en straffbar handling, jf. lov om straff (straffeloven) § 361. Som følge av at det ikke foreligger en plikt i fagskoleloven til å anmelde slike forhold, vil det i dag være institusjonene selv som må vurdere om de skal anmelde.

Universitets- og høyskoleloven § 3-7 sjette ledd sier at "*[b]ruk av falske vitnemål eller andre falske dokumenter er forbudt*". Bestemmelsen presiserer at dette også gjelder for dokumenter utstedt fra falske institusjoner.

Dersom en institusjon, NOKUT eller Unit²⁴ oppdager at en søker har levert falske vitnemål eller andre falske dokumenter eller dokumenter utstedt fra falske institusjoner, skal forholdet politianmeldes, jf. sjuende ledd. Etter bestemmelsen har institusjonene en rettslig plikt til å anmelde slike forhold. Det følger også av forvaltningsloven § 13b første ledd nr. 6 at taushetsplikten ikke er til hinder for å anmelde forholdet.

Hva som regnes som falske vitnemål eller dokumenter er videre definert i opptaksforskriften § 10-1, som lyder:

(1) Eit vitnemål eller dokument er falskt dersom det inneheld skriftleg eller digital dokumentasjon som ikkje er sannferdig, eller dersom innhaldet i eit opphavleg, skriftleg eller digitalt, vitnemål eller dokument er manipulert eller endra.

(2) Med dokument utferda av falske utdanningsinstitusjonar er meint dokument som er utferda av ikkje-eksisterande utdanningsinstitusjonar eller av utdanningsinstitusjonar som gir urett uttrykk for å ha ei akkreditering etter lov om universiteter og høyskoler § 3-1 eller etter tilsvarende utanlandsk regelverk.

Etter første ledd vil et vitnemål eller dokument være falskt både der innholdet har vært usant fra opprettelsen av dokumentet, og der innholdet senere har blitt manipulert eller endret. Andre ledd viser til dokumenter fra institusjoner hvor dokumentene i seg selv kan være ekte. Falske institusjoner kan være ikke-eksisterende utdanningsinstitusjoner eller institusjoner som ikke har nødvendig akkreditering for å tilby utdanning, men som gir uttrykk for det. Slike tilfeller omfattes ikke av straffeloven § 361, da dette ikke er falske dokumenter i straffelovens forstand, men "ekte" dokumenter fra falske eller ikke-eksisterende institusjoner. Det er derfor opptaksforskriftens definisjon som gjelder når institusjonene skal vurdere mistanke om dokumentfalsk.

²⁴ Det er Unit som drifter det samordnede opptaket for både fagskolene og høyere utdanning ved tjenesten Samordna opptak.

5.2.2 Bruk av falske dokumenter under utdanningen

Det følger av fagskoleloven § 24 første ledd at en student som har brukt falske vitnemål eller andre falske dokumenter for å få adgang til å avlegge en eksamen, en prøve eller et annet arbeid som bedømmes med karakter, kan få resultatet annullert. Etter tredje ledd kan fritak eller godskriving annulleres ved bruk av falske vitnemål eller andre falske dokumenter. Etter § 25 fjerde ledd kan en student utestenges fra all utdanning ved fagskolen i inntil ett år dersom det er benyttet et falskt vitnemål eller andre falske dokumenter, jf. § 24 første og tredje ledd.

Det er imidlertid heller ikke regulert en plikt til å anmelde dersom institusjonene oppdager bruk av falske dokumenter *under* utdanningen.

5.3 Departementets vurdering

Det er ingenting i veien for at en fagskole, Unit eller NOKUT bruker straffeloven til å anmelde søkere som bruker falske papirer. Departementet vurderer imidlertid at det er uheldig at bruk av falske dokumenter er ulikt regulert i universitets- og høyskoleloven og i fagskoleloven fordi problemstillingene ofte vil være identiske. Både søkere og brukere av opptaksreglene kan bli usikre når dette ikke er regulert på samme måte ved opptak. Det vil være formålstjenlig om regimet for å håndtere slike situasjoner også er identisk. Det vil gjøre det enklere å håndtere like situasjoner, selv om opptaket følger av ulike regelverk. Det samme gjelder for godkjenning av utenlandsk utdanning. I tillegg vil like regler for like handlinger gi en bedre oversikt for hva som gjelder også for de som søker opptak til og godkjenning av utdanning.

Departementet vurderer det derfor slik at det er formålstjenlig at det inntas tilsvarende bestemmelser i fagskoleloven som i universitets- og høyskoleloven om bruk av falske dokumenter.

Et vitnemål vil være falskt både der innholdet har vært usant fra starten av, og der innholdet er manipulert i etterkant. Andre typer falske dokumenter kan være dokumenter som er grunnlag for opptak, men som ikke er vitnemål. Dette kan være dokumenter som viser sertifiseringer, dokumentasjon på beståtte språktester, attester osv. Bruk av et falskt vitnemål vil si at et dokument som er forfalsket eller manipulert på andre måter utgis for å være ekte. I tillegg vil dokumenter fra falske institusjoner også kunne rammes. Dette er typisk såkalte *diploma mills*-dokumenter, altså noe som er utferdiget av ikke-eksisterende institusjoner eller institusjoner som gir seg ut for å ha akkrediteringer eller andre typer godkjenninger som de ikke har.

Departementet vurderer videre at en tilsvarende definisjon av hva som er falske dokumenter som følger av opptaksforskriften § 10-1 bør tas inn i fagskoleforskriften, slik at det ikke hersker tvil om at det er de samme reglene som gjelder.

Departementet vurderer at det i tillegg bør inntas en plikt til å politianmelde når det avdekkes bruk av falske dokumenter *under* utdanningen, slik som Aune-utvalget har foreslått for ny universitets- og høyskolelov.

5.4 Departementets forslag

Departementet foreslår å ta inn en bestemmelse i fagskoleloven § 16, tilsvarende bestemmelsen universitets- og høyskoleloven § 3-7 sjette ledd. Denne bestemmelsen hjemler at bruk av falske vitnemål og andre falske dokumenter er forbudt og at departementet i forskrift gir utfyllende bestemmelser om hva som skal anses som falske vitnemål, falske dokumenter og dokumenter utstedt fra falske institusjoner. Departementet foreslår videre at fagskolene og Unit har plikt til å anmelde søkeren når de oppdager bruk av falske dokumenter i forbindelse med opptak til utdanning. Dette medfører at vi får en klar hjemmel også i fagskoleloven om at bruk av falske dokumenter ved opptak er forbudt og at institusjonene som oppdager slik bruk har plikt til å politianmelde.

I likhet med uhl. § 3-7 åttende ledd foreslår departementet å fastsette at den som bruker falske dokumenter kan få papirene inndratt og opptakskarantene på inntil ett år. Vedtak om inndragning og karantetid skal treffes av styret eller institusjonens klagenemnd. Departementet eller særskilt klageorgan oppnevnt av departementet er klageinstans.

Videre foreslår departementet at det i fagskoleforskriften § 6a tas inn en definisjon av hva som skal regnes som falske dokumenter tilsvarende som for opptaksforskriften § 10-1.

NOKUTs plikt til å anmelde bruk av falske vitnemål og dokumenter ved godkjenning av utenlandsk fagskoleutdanning foreslår departementet å ta inn i et nytt andre ledd i § 7.

Departementet foreslår også at det i fagskoleloven § 24 sjette ledd tas inn en plikt for fagskolen til å politianmelde bruk av falske vitnemål, andre falske dokumenter eller dokumenter utstedt av falske institusjoner under utdanningen.

6 Politiattest

6.1 Bakgrunn

I 2019 leverte en interdepartemental arbeidsgruppe²⁵ rapporten *Politiattest for personer som er i kontakt med mindreårige*.²⁶ Rapporten foretok en helhetlig gjennomgang av kravene om politiattest på tvers av sektorer.

Arbeidsgruppens mandat var å foreta en helhetlig gjennomgang av behovet for å innføre nye hjemler, eller endre eksisterende hjemler, til å kreve politiattest fra personer i ansettelsesforhold, verv eller lignende, som har kontakt med mindreårige.

²⁵ Med representanter fra Barne- og familiedepartementet, Helse- og omsorgsdepartementet, Justis- og beredskapsdepartementet, Kulturdepartementet og Kunnskapsdepartementet.

²⁶[Høring – Politiattest for personer som er i kontakt med mindreårige](#)

Arbeidsgruppen mente at hjemler om barneomsorgsattest²⁷ som hovedregel bør være obligatoriske. Gruppen anbefalte at eksisterende bestemmelser som i dag gir adgang til å innhente barneomsorgsattest (kan-bestemmelse), endres slik at det blir en plikt til å innhente en slik attest (skal-bestemmelse), med mindre det foreligger særlige grunner som tilsier at kravet ikke bør være obligatorisk.

Krav om politiattest for fagskolestudenter er regulert i fagskoleloven § 27 med utfyllende bestemmelser i fagskoleforskriften kapittel 4. På bakgrunn av vurderingene som er gjort etter at arbeidsgruppens rapport ble lagt frem, ønsker departementet å høre et forslag om å innføre en plikt i fagskoleloven til å innhente politiattest. Politiattest skal innhentes fra studenter som skal utføre oppgaver som er betinget av eller etablerer et tillits- eller ansvarsforhold overfor mindreårige som del av klinisk undervisning eller praksisopplæring.

Departementet foreslår også å flytte enkelte bestemmelser om politiattest fra forskrift til lov.

6.2 Gjeldende rett

6.2.1 Fagskoleloven § 27

Fagskoleloven har to ulike grunnlag for å kunne kreve politiattest av studentene.

For det første følger det av fagskoleloven § 27 første ledd at fagskolen *kan* bestemme at studentene skal legge frem politiattest i utdanninger der studenter kan komme i kontakt med mindreårige som del av klinisk undervisning eller praksisstudier.

For det andre, er det i § 27 andre ledd fastsatt at der det er gitt særlige regler om politiattest for bestemte typer arbeid, skal disse gjelde tilsvarende for studenter som deltar i praksisstudier eller klinisk undervisning. En rekke lover inneholder krav om politiattest for bestemte typer yrkesutøving. Flere av disse lovbestemmelsene viser til politiregisterloven § 39 og reglene om barneomsorgsattest, som for eksempel barnehageloven, opplæringsloven og barnevernloven. I tillegg er det enkelte lovbestemmelser som selv lister opp hvilke straffebud som er aktuelle, og som dermed avviker fra politiregisterloven § 39, for eksempel helse- og omsorgstjenesteloven og helsepersonelloven.

Hvilke konsekvenser en merknad på politiattesten kan få, er ikke regulert i politiregisterloven § 39, men i spesiallovgivningen. Dette er gjort for ulike yrker, slik som i helsepersonelloven og barnehageloven. For fagskolestudenter er det fagskoleloven som regulerer konsekvensene av merknader på politiattesten.

Det følger av fagskoleloven § 27 tredje ledd at en student som har merknader på politiattesten som viser at hun eller han er "dømt eller har vedtatt forelegg" for forhold som omtalt i politiregisterloven § 39 første ledd eller i regler om krav til politiattester som

²⁷ Barneomsorgsattest er en politiattest for personer som skal ha omsorg for eller oppgaver knyttet til mindreårige, jf. politiregisterloven § 39

nevnt i § 27 andre ledd, "kan" utestenges fra praksisstudier eller klinisk undervisning. Dersom politiattesten viser at en student er "siktet eller tiltalt" for det aktuelle straffebudet, "kan" studenten utestenges fra praksisstudier eller klinisk undervisning "frem til rettskraftig dom foreligger eller [...] saken er henlagt", jf. fagskoleloven § 27 fjerde ledd. Bestemmelsene innebærer at studenter som har en anmerkning på politiattesten, ikke automatisk blir utestengt fra praksis eller klinisk undervisning, men at det må foretas en konkret vurdering av om de skal utestenges. I tillegg innebærer fagskoleloven § 27 fjerde ledd at de bare kan utestenges midlertidig, frem til det foreligger rettskraftig dom eller saken er henlagt.

I fagskoleloven § 27 sjuende ledd er det gitt hjemmel for å fastsette forskrift om *saksbehandlingen i saker om utestenging på grunn av straffbare forhold*.

6.2.2 Fagskoleforskriften kapittel 4

Ved fastsettelse av ny fagskoleforskrift i 2019, ble det inntatt bestemmelser om politiattest i forskriftens kapittel 4. I § 19 første og andre ledd er det fastsatt grunnlag for å innhente politiattest. Det følger av første ledd at den enkelte fagskole *skal* kreve politiattest fra studenter i utdanninger hvor studenter kan komme i kontakt med mindreårige som del av klinisk undervisning eller praksisopplæring dersom studenten skal utføre oppgaver som innebærer et tillits- eller ansvarsforhold overfor mindreårige. Dette betyr at forskriften stiller strengere krav til innhenting av politiattest enn det som følger av loven. Ettersom lov har forrang foran forskrift, tilsier dette at lovens ordlyd må gå foran det som er fastsatt i forskriften, som betyr at det ikke er anledning til å håndheve skal-bestemmelsen i forskriften.

Forskriften § 19 tredje ledd inneholder en plikt for fagskolene til å gi studentene tilstrekkelig og relevant informasjon om kravene for politiattest.

Paragrafene 20 og 21 regulerer tidspunkt for fremleggelse av politiattest og krav til bekreftelse om kjennskap til regelverket fra studentene, mens § 22 presiserer at det er anledning til å foreta fornyet vandelskontroll slik det følger av politiregisterloven § 43. I § 23 er saksgangen mv. for behandling av politiattest med merknad regulert.

Hva som er konsekvensene av at politiattest ikke fremlegges og at studenten ikke kan delta i praksisopplæring eller klinisk undervisning fremgår av §§ 24 og 25.

6.3 Departementets vurdering

6.3.1 Obligatorisk krav til politiattest

6.3.1.1 Innledning

Hjemler for krav om politiattest er som en hovedregel obligatoriske, dvs. at det foreligger en plikt til å innhente politiattest før en person ansettes (skal-bestemmelser).

Begrunnelsen for dette er at dersom lovgiver først har ment at man er innenfor formålene i politiregisterloven § 37 og det er behov for vandelskontroll, skal det ikke være opp til den enkelte institusjon/arbeidsgiver å bestemme at attest likevel ikke skal innhentes. Som

hovedregel bør derfor hjemler for krav om politiattest være obligatoriske, med mindre det foreligger særskilte hensyn som tilsier at hjemlene likevel ikke skal være obligatoriske. Slike særlige hensyn kan for eksempel være at enkelte personer som faller inn under ordlyden har liten kontakt med mindreårige, og at risikoen for at et overgrep kan skje, er veldig liten.

En annen begrunnelse for å innføre krav om politiattest er at et slikt krav kan ha en forebyggende effekt. Dette skyldes dels at personer som har begått slike straffbare handlinger ikke vil søke seg til posisjoner der de vil bli avkrevd politiattest. Krav om politiattest er imidlertid kun ett av flere forebyggende tiltak, og ikke tilstrekkelig i seg selv til å forhindre overgrep.

Det er ulike begrunnelser for hvorfor noen hjemler for krav om politiattest er utformet som kan-bestemmelser. Én begrunnelse er at hjemmelen etter sin ordlyd kan favne en rekke ulike personer, og at det ikke er gitt at det foreligger et reelt behov for vandelskontroll av alle disse. Typiske eksempler på dette er områder der det er obligatorisk krav om attest for ansettelse, og det også kan kreves attest for personer som oppholder seg på området. Det sentrale vurderingstemaet for om det skal kreves attest i slike tilfeller, er om personen vil komme i kontakt med mindreårige i en slik grad at det kan være risiko for overgrep eller skadelig påvirkning.

En annen begrunnelse for at enkelte hjemler er utformet som kan-bestemmelser, er fordi man i det aktuelle tilfellet mener at staten bør være tilbakeholden med å detaljregulere hvordan virksomheten utøves eller organiseres.

6.3.1.2 Vurdering av behov for en skal-bestemmelse

Fagskoleutdanningene som retter seg mot arbeid med barn er gjerne organisert som deltidsundervisning for studenter som er i ansettelsesforhold i en barnehage eller liknende. Det kan være en forutsetning for opptak at praksis gjennomføres på egen arbeidsplass. Det er også vanlig med praksis i nettbaserte utdanninger.

Barn er en sårbar og utsatt gruppe som har særskilt krav på beskyttelse. Konsekvensene av å bli utsatt for vold og seksuelle overgrep i barndommen kan være svært alvorlige. Et overgrep vil ikke bare kunne få uheldige følger for barnet, men også for pårørende og samfunnet for øvrig. Det er derfor svært viktig å iverksette tiltak som kan redusere sannsynligheten for at vold og overgrep skjer.

Det er departementets vurdering at det bør inntas en skal-bestemmelse i fagskoleloven, slik at det blir en plikt for fagskolene til å innhente politiattest. Departementet vurderer videre at det skal være et vilkår for å kreve politiattest at studenten skal utføre oppgaver som innebærer et tillits- eller ansvarsforhold overfor mindreårige for at det skal kunne kreves politiattest. Momenter i vurderingen av om studenten skal utføre oppgaver som innebærer et tillits- eller ansvarsforhold vil blant annet være omfang av møter mellom studenter og mindreårige, og i hvilken grad studenten vil være alene med den mindreårige. Det er større risiko for at det kan skje et overgrep dersom en person utfører oppgaver eller har et ansvar overfor barn som gjør at han eller hun er alene med barn. Likeledes øker

risikoen for at overgrep kan skje dersom oppgavene studenten utfører, kan medføre at det oppstår et tillitsforhold mellom vedkommende og den mindreårige, og/eller studenten møter den mindreårige jevnlig over tid.

6.3.2 Flytte bestemmelser fra forskrift til lov og endre hjemmel for forskrift

Fagskoleloven § 27 sjuende ledd gir departementet hjemmel til å fastsette forskrift om *saksbehandlingen i saker om utestenging på grunn av straffbare forhold*.

Departementets vurdering er at bestemmelsene som er fastsatt i fagskoleforskriften kapittel 4 delvis er en dobbeltregulering av fagskoleloven § 27, og at enkelte bestemmelser i forskriften går lenger enn det loven gir hjemmel til.

Fagskoleloven § 27 første og andre ledd og fagskoleforskriften § 19 første og andre ledd regulerer grunnlagene for å innhente politiattest. Departementet anser det som lite hensiktsmessig at det er tilsvarende bestemmelser i både lov og forskrift, og vurderer at disse kun bør stå i loven.

Videre er det departementets vurdering at § 24 *Følger av at politiattest ikke fremlegges* og § 25 *Følger av at studenten ikke kan delta i praksisopplæring eller klinisk undervisning*, regulerer sentrale rettigheter for studentene, og at disse heller bør fremgå av loven.

I tillegg vurderer departementet at ordlyden i fagskoleloven § 27 sjuende ledd bør endres til å gi hjemmel for bestemmelser i forskrift om *saksbehandlingen i saker om innhenting og behandling av politiattest*.

6.4 Departementets forslag

Departementet foreslår at § 27 første ledd endres slik at den enkelte fagskole *skal* kreve politiattest som nevnt i politiregisterloven § 39 fra studenter som skal utføre oppgaver som er betinget av eller etablerer et tillits- eller ansvarsforhold overfor mindreårige som del av klinisk undervisning eller praksisopplæring.

Departementet foreslår videre at §§ 24 og 25 i fagskoleforskriften tas inn i fagskoleloven § 27 som nytt tredje og fjerde ledd, og at bestemmelsene i forskriften oppheves.

I tillegg foreslår departementet å endre ordlyden i fagskoleloven § 27 sjuende ledd til å gi hjemmel for bestemmelser i forskrift om saksbehandlingen i saker om innhenting og behandling av politiattest.

Fagskoleforskriften § 19 første og andre ledd oppheves.

7 Økonomiske og administrative konsekvenser

Departementets forslag om å fjerne kravet til at fagskoleutdanning må ha et omfang på minst et halvt år, vil ha økonomisk betydning. Det vil være en kostnad knyttet til å gjennomføre akkrediteringsprosesser, både for den enkelte fagskole som må utarbeide søknader, og NOKUT som må vurdere søknadene og innhente sakkyndige uttalelser for hver søknad. Arbeidet med å utarbeide søknader må den enkelte fagskole dekke innenfor egne budsjetttrammer. Eventuelle budsjettmessige konsekvenser som følge av at forslaget innebærer merarbeid for NOKUT, må dekkes innenfor Kunnskapsdepartementets gjeldende budsjetttrammer. Departementets vurdering er at forslaget vil ha begrenset betydning for det resultatbaserte tilskuddet som tildeles fylkeskommunene på bakgrunn av studiepoeng som avlegges ved fagskolene.

Departementets forslag om å innføre en skal-bestemmelse for innhenting av barneomsorgsattest, kan føre til at flere søkere og studenter må bestille politiattest, men departementet legger til grunn at økningen vil være marginal. Fagskolene vil også kunne få noe økt administrasjon med å informere om regelverket og kontrollere attestene. Det kan også bli en økning i antall klagesaker.

Departementet vurderer at de resterende forslagene ikke medfører økonomiske eller administrative konsekvenser av betydning for fagskolesektoren.

8 Forslag til endringer

8.1 Lov om endringer i lov 8. juni 2018 nr. 28 om høyere yrkesfaglig utdanning (fagskoleloven)

I

I lov 8. juni 2018 nr. 28 om høyere yrkesfaglig utdanning (fagskoleloven) gjøres følgende endringer:

§ 4 skal lyde:

§ 4 *Grunnleggende krav til fagskoleutdanning*

Fagskoleutdanning er høyere yrkesfaglig utdanning *som* ligger på nivå over videregående opplæring. Fagskoleutdanning *skal gi* kompetanse som kan tas i bruk *for å løse oppgaver* i arbeidslivet uten ytterligere opplæringstiltak.

Fagskoleutdanning skal være praksisnær og imøtekomme behovet for kvalifisert arbeidskraft i samfunnet.

Fagskoleutdanning skal bygge på og være i samsvar med relevante yrkesfaglige, kunstfaglige, etiske, vitenskapelige og pedagogiske prinsipper.

Ny § 4a skal lyde:

§ 4a *Krav til fagskoleutdanningens innhold og omfang*

Fagskoleutdanning skal ha et innhold og omfang som *tilsvarer inntil* to års utdanning på fulltid. Departementet kan, etter søknad fra styret for fagskolen, vedta at det kan gis fagskoleutdanning som i innhold og omfang *tilsvarer inntil* tre års utdanning på fulltid. Departementet kan gi forskrift om krav til innhold og omfang for treårige fagskoleutdanninger.

For å kunne tilby utdanninger på mindre enn et halvt års omfang må fagskolen ha uteksaminert kandidater i minst én fagskoleutdanning på 60 studiepoeng eller mer, i minst to år.

§ 5 overskriften skal lyde:

§ 5 *Akkreditering og kvalitetssikring*

§ 5 femte og sjette ledd skal lyde:

Fagskoler skal ha tilfredsstillende interne systemer for kvalitetssikring. Studentevalueringer skal inngå i disse systemene.

Departementet *gir* forskrift om

- a) vilkår for akkreditering av fagskoleutdanning
- b) vilkår for akkreditering av fagområde
- c) saksbehandlingsregler for NOKUTs akkrediteringsarbeid og
- d) *krav til kvalitetssikringssystemer og kvalitetsarbeid.*

§ 7 nytt andre ledd skal lyde:

Dersom NOKUT oppdager at en søker har levert falske vitnemål, andre falske dokumenter eller dokumenter utstedt fra falske institusjoner, skal forholdet anmeldes til politiet.

§ 16 første og andre ledd skal lyde:

Opptaksgrunnetilaget til fagskoleutdanning er fullført og bestått videregående opplæring. *Søkere som er 23 år eller eldre i opptaksåret, kan tas opp på grunnlag av tilsvarende realkompetanse.*

Kunstfaglige fagskoleutdanninger kan etter søknad ta opp søkere som fyller spesielle faglige krav bestemt av fagskolen på grunnlag av opptaksprøve, hvis søkerne er 19 år eller eldre i opptaksåret. Departementet kan gi forskrift om krav som må oppfylles for at en utdanning skal kunne omfattes av unntaket, og en øvre grense for hvor mange som kan tas opp gjennom bruk av unntaksordningen over en bestemt periode. Departementet skal i forskrift liste opp hvilke kunstfaglige utdanninger som etter søknad er omfattet av unntaket.

§ 16 nye femte til sjuende ledd skal lyde:

Bruk av falske vitnemål eller andre falske dokumenter er forbudt. Tilsvarende gjelder for dokumenter utstedt fra falske institusjoner. Departementet gir i forskrift utfyllende bestemmelser om hva som anses som falske vitnemål, falske dokumenter og dokumenter utstedt fra falske institusjoner etter denne bestemmelsen.

Dersom en fagskole eller Unit oppdager at en søker har levert falske vitnemål eller andre falske dokumenter eller dokumenter utstedt fra falske institusjoner i forbindelse med opptak til utdanning, skal forholdet anmeldes til politiet.

Den som har søkt opptak til utdanning ved bruk av falske vitnemål andre falske dokumenter eller dokumenter utstedt fra falske institusjoner, vil få nevnte papirer inndratt og vil ikke gis opptak til utdanning i inntil ett år. Vedtak om inndragning og vedtak om karantenetid etter denne bestemmelsen treffes av styret selv eller institusjonens klagenemnd med to tredels flertall. Departementet eller særskilt klageorgan oppnevnt av departementet, jf. § 20 femte ledd, er klageinstans.

§ 24 nytt sjuende ledd skal lyde:

Dersom fagskolen oppdager at en søker eller student har levert falske vitnemål, andre falske dokumenter eller dokumenter utstedt av falske institusjoner, jf. første og tredje ledd, skal de anmelde forholdet til politiet.

§ 27 skal lyde:

§ 27 *Krav om politiattest*

I utdanninger der studenter *som en del av klinisk undervisning eller praksisstudier skal utføre oppgaver som er betinget av eller etablerer et tillits- eller ansvarsforhold overfor mindreårige, skal studentene legge frem politiattest som nevnt i politiregisterloven § 39 første ledd. Fagskolen kan kreve politiattest ved opptak eller underveis i slike utdanninger.*

Hvis det er gitt særlige regler om politiattest for bestemte typer arbeid, gjelder disse reglene tilsvarende for studenter som deltar i praksisstudier eller klinisk undervisning.

Den som ikke fremlegger politiattest i henhold til reglene i denne bestemmelsen og fagskoleforskriften kapittel 4, har ikke rett til å delta i klinisk undervisning eller praksisopplæring. Det kan gjøres unntak fra dette dersom årsaken til at søkeren eller studenten ikke fremlegger politiattest ligger utenfor vedkommendes kontroll.

Studenter som ikke kan delta i obligatorisk i praksisopplæring eller klinisk undervisning etter denne bestemmelsen, får ikke vitnemål for fullført grad eller utdanning.

En student som er dømt eller har vedtatt et forelegg for et straffbart forhold som omtalt i politiregisterloven § 39 første ledd eller i regler om krav til politiattester som nevnt i annet ledd, kan utestenges fra praksisstudier eller klinisk undervisning. Studenten kan bare utestenges hvis deltakelse i praksisstudier eller klinisk undervisning må regnes som uforsvarlig på grunn av den kontakten studenten da får med mennesker.

En student som er siktet eller tiltalt for et straffbart forhold som omtalt i politiregisterloven § 39 første ledd eller i regler om krav til politiattester som nevnt i annet ledd, kan utestenges fra praksisstudier eller klinisk undervisning inntil en rettskraftig dom foreligger, eller til saken er henlagt. Studenten kan bare utestenges hvis deltakelse i praksisstudier eller klinisk undervisning må regnes som uforsvarlig på grunn av den kontakten studenten da får med mennesker.

Styret avgjør om en student skal utestenges fra klinisk undervisning eller praksisstudier. Vedtaket skal fattes på grunnlag av uttalelse fra fagskolen. Et vedtak om å utestenge en student etter denne paragrafen skal fattes med minst to tredels flertall.

En student kan klage på et vedtak om utestenging etter denne bestemmelsen. Departementet eller det nasjonale klageorganet for fagskoleutdanning er klageinstans, jf. § 20 femte ledd.

Departementet kan gi forskrift om saksbehandlingen i saker om *innhenting og behandling av politiattest*.

II

Loven trer i kraft fra den tid Kongen bestemmer.

8.2 Forskrift om endringer i forskrift 11. juli 2019 nr. 1005 om høyere yrkesfaglig utdanning (fagskoleforskriften)

I

I forskrift 11. juli 2019 nr. 1005 om høyere yrkesfaglig utdanning (fagskoleforskriften) gjøres følgende endringer:

Ny § 6a skal lyde:

§ 6a Falske vitnemål og dokumenter

(1) Et vitnemål eller dokument er falskt dersom det inneholder skriftlig eller digital dokumentasjon som ikke er sannferdig, eller dersom innholdet i et opprinnelig, skriftlig eller digitalt, vitnemål eller dokument er manipulert eller endret.

(2) Med dokument utferdiget av falske utdanningsinstitusjoner menes dokument som er utferdighet av ikke-eksisterende utdanningsinstitusjoner eller av utdanningsinstitusjoner som gir uriktig uttrykk for å ha akkreditering etter fagskoleloven § 5 eller tilsvarende utenlandsk regelverk.

§ 19 første og andre ledd oppheves. Nåværende tredje ledd blir nytt første ledd.

§ 19 overskriften skal lyde:

§ 19 Informasjon om politiattest

§§ 24 og 25 oppheves.

II

Forskriften trer i kraft straks.